

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา

Political Efficacy and Political Participation
of People in Nakhonratchasima Province

วิทยานิพนธ์

โดย

นางสาวศิริกุล ล้อกิติไกร

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2541

วิทยานิพนธ์ : ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา

: Political Efficacy and Political Participation of
People in Nakhonratchasima Province

โดย : นางสาวศิริกุล ลือฤทธิไกร

: Miss Sirikun Luekitikai

นักศึกษาคณะพัฒนาสังคม : ภาคปกติ วันที่ 15 รหัส 520361026

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็น
สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ลงนาม ประธาน

(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2539

ลงนาม ประธาน

(อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี)

วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

ลงนาม ที่ปรึกษา

(ผศ.กรวิทย์ ศรีกิจการ)

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2539

ลงนาม กรรมการ

(ผศ.กรวิทย์ ศรีกิจการ)

วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

ลงนาม ที่ปรึกษา

(อาจารย์ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2539

ลงนาม กรรมการ

(อาจารย์ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ)

วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

คณะพัฒนาสังคมอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์..... คณบดี

(สากล จริยวิทยานนท์)

วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2541

บทคัดย่อ

- วิทยานิพนธ์ : ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา
- โดย : นางสาวศิริกุล ลีภักดีไกร
- ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- วิชาเอก : การจัดการการพัฒนาสังคม
- ปีการศึกษา : 2540

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์เรียกร้องทางการเมืองพฤษภาคมปี 2535 ซึ่งผู้ศึกษามีความสนใจว่า ปัจจัยใดที่ทำให้ประชาชนหลายสาขาอาชีพ เข้าร่วมทางการเมืองในเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างสูงแล้วกลับลดบทบาทลงในเวลาต่อมา โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นความพยายามใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ยังได้นำสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมาหาความสัมพันธ์กันเพื่อขยายขอบข่ายในการอภิปรายผล ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาตัวชี้วัดและข้อคำถามต่าง ๆ ได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 8 ระดับ เพื่อใช้ในการศึกษา หน่วยในการวิเคราะห์ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอนแบบเจาะจงกลุ่มอาชีพและแบ่งสัดส่วนเท่ากัน เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 413 คน ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอประจักษ์ อำเภอบัวใหญ่ และอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา การเก็บข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่า T-test และค่า F-test โดยมีสมมติฐานดังนี้

1. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

- 1.1 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.3 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้าร่วมทางการเมืองต่างจาก

ประชาชนในชนบท

๒
1.3 ประชาชนที่มีอายุมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า
ผู้ที่มีอายุน้อย

1.4 ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

1.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า
ประชาชนในชนบท

2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง

ผลการศึกษา พบว่า สอดรับสมมติฐานที่ 1 , 1.1 , 1.3 และ 2 ส่วนสมมติ
ฐานอื่น ๆ นั้นพบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
แต่ไม่เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้กล่าวคือ ประชาชนอาชีพครู อาจารย์มีส่วนร่วมทางการเมือง
สูงกว่าแพทย์ พยาบาล ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชาชนที่มีการศึกษา
ระดับประถมลงไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
และประชาชนที่อาศัยในเขตชนบทมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตเมือง

ในการศึกษาสภาพภาพเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
พบว่า อาชีพ, อายุ, การศึกษา, เขตที่อยู่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
โดยอาชีพเกษตรกร กรรมกร แรงงานรับจ้าง , อายุ 41 ปีขึ้นไป, การศึกษาระดับประถมศึกษา
ลงไป เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรเดียวกันแล้วพบว่า มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
สูงกว่าผู้ที่มียศถาบรรพบุรุษ และเมื่อผู้ศึกษาได้นำไปหาความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับต่าง ๆ แล้วพบว่า มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมองค์กรทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญ

ผลของการศึกษาดังนี้ มีข้อค้นพบแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาโดยเฉพาะ
ประชาชนที่มีสภาพภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้สึกมี
ประสิทธิภาพทางการเมือง แต่การศึกษาดังนี้ผู้ที่มียศถาบรรพบุรุษและสังคมต่ำ มีความ
รู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าว
มีประสบการณ์เข้าร่วมองค์กรทางสังคมที่ผ่านการต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองมาโดยตลอด
ทำให้มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงขึ้นและเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้น

อย่างไรก็ตามสิ่งที่หนึ่งสิ่งเกิดอีกประการก็คือ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ใช้ในการศึกษารัฐนี้มีรูปแบบตามวัฒนธรรมตะวันตกที่มีพฤติกรรมแบบเปิดเผย แต่พฤติกรรมของคนไทยในชนบทมีพฤติกรรมแบบปิด ทำให้เป็นข้อด้อยของการวิจัยเชิงปริมาณที่ไม่สามารถหาคำตอบพฤติกรรมทางการเมืองของไทยที่เป็นแบบปิดได้ ทำให้ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา

ดังนั้นในการศึกษารัฐต่อไปควรจะมีการศึกษาในตัวแปรการเข้าร่วมองค์การทางสังคมกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช่วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษารัฐนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ประสพการณ์และการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนในการเข้าสนับสนุนหรือรวมกลุ่มในการเรียกร้องสิทธิของตนเองทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจบทบาทของตนเองในระบอบประชาธิปไตยและข้อค้นพบดังกล่าวมีข้อเสนอแนะในทางนโยบายของรัฐคือ รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวเป็นองค์กรทางการเมือง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการได้รับการตอบสนองในทางการเมืองของประชาชนซึ่งจะเป็นการพัฒนาทางการเมืองของไทยต่อไป

ABSTRACT

THESIS : Political Efficacy and Political Participation
of people in Nakhonratchasima Province
BY : Miss. Sirikun Inekitikai
DEGREE : Master of Arts (Social Development)
MAJOR : Social Management Development
ACADAMIC YEAR : 1997

This quantitative study was inspired by the Bloody May in 1992. It was aimed at finding out the factors causing people from different walks of life to be highly involved in such a political event and later reduce their roles, and the relationship between political efficacy and political participation and the relationship between socio-economic variables and political participation. Also, the relationship between socio-economic variables and political efficacy was studied for more detailed discussion. The researcher developed different indicators and questions for use, and divided the political participation into 8 levels. The population included those of at least 18 years old who were eligible to vote. They were selected by a multi-stage random sampling and purposive sampling in order to get the equal proportion of people from different occupations. The total subjects of 413 were selected from Muang, Prathai, Bua Yai and Khonburi districts in Nakhonratchasima Province. The data were collected by using questionnaires as well as interviewing the subjects. Mean, t-test and F-test were employed for data analysis. The following hypotheses were tested :

1. The socio-economic status of people has a significant relationship with the political participation

1.1 The people of different occupations should have political participation at different degrees.

1.2 Sex of people should have political participation at different degrees.

1.3 The people of different ages should have political participation at different degrees.

1.4 The people of different educations should have political participation at different degrees.

1.5 Urban people should have political participation different from rural people.

2. There should be a positive relationship between political efficacy and political participation.

The finding were statistically accepted all hypotheses at significant level 0.05. But it was noted ,that political participation was founded much more in careers such as teachers, farmers, laborers and wage-earners than other groups including doctors,nurses,government officers,and state enterprise officers.

As well as ,people with lower than elementary education were more involved in politics than these with secondary education or higher ,and also rural people were more involved in politics than urban people.

Besides, occupation, age, education, and residence were found to have a significant relationship with political efficacy. But some findings in this study differed from earlier studies, which stated that people having higher socio-economic status also had higher political efficacy.

Conversely, it was found in this study that subjects who had low socio-economic status were found to have a higher political efficacy perhaps because of those had experience to work with people organizations for a long time. They realized that individual people has political power in itself, they can bargain the government for their demands. Those experiences made people, who have low status have a higher political efficacy and higher political participation too.

Suggestions : First, as it was found that people's experience and having political knowledge and understanding made them to make demands for their own rights and their roles in democracy, it was suggested that the government should encourage people to participate in political organization. This would help to develop the Thai political system.

Second, this study was quantitative research if a further study should be parallel with qualitative study. It could be precisely understand political behavior than these.

กิตติกรรมประกาศ

วิชานี้หนังสือฉบับนี้เกิดขึ้นได้จากการได้รับแนวคิด ประสิทธิภาพในทางการเมืองซึ่งอาจเล็กน้อยนักเมื่อเทียบกับบุคคลสำคัญอื่น ๆ แต่ผู้เขียนก็รู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกขอบคุณต่อผู้ร่วมประสบการณ์ทุก ๆ ท่าน ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาคือ อาจารย์ประเสริฐ รักโทสดี ที่ได้ให้คำแนะนำที่ดีด้วยความเข้าใจและอดทนตลอดมารวมทั้งอาจารย์ดร.แสวง รัตนมงคลมาศ อาจารย์วิชัย รูปขำดี ผศ.กรวีร์ ศรีกิจการ อาจารย์ดร.พีระพงษ์ มานะกิจ ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และประสบการณ์ในเชิงวิชาการในการจัดการและในทางการเมืองอันมีคุณค่ายิ่ง ขอขอบคุณสมาคมพัฒนาสังคมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีสนามฝึกวิชายุทธทางวิชาการและการจัดการ

ขอบคุณเพื่อนพ.ค. รุ่น 15 และพี่ ๆ ชาวพ.ค. ทุกคนที่ได้กำลังใจและความเป้นห่วงเป็นใยตลอดมา

ขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องชารรวมมหิตลที่มอบโลกทัศน์ ชีวทัศน์รวมทั้งความปรองพองที่ดีให้ อีกทั้งต้องขอบคุณคุณศรีรัตน์ เลาหะธีรพงษ์ คุณพรณี ศรั้งสันต์ ที่ได้ช่วยเก็บข้อมูลด้วยความเต็มใจและแข็งขันยิ่ง และที่ลืมไม่ได้ต้องกราบขอบพระคุณแม่ผู้เฒ่าสละความเหนื่อยยากและอดทนเพื่อลูกเสมอ ขอขอบคุณ และครอบครัวที่รักยิ่งทุกคน

สุดท้ายขอกราบคารวะจิตต่อวีรชนประชาธิปไตยและผู้เสียสละเพื่อให้ได้มาถึงประชาธิปไตยทุกท่าน

ศิริกุล ลือกิติไกร

เมษายน 2541

คำนำ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจากการเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองของประชาชนในช่วงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬและจากการลอบตบตาทางการเมืองของ
ประชาชนในเวลาต่อมา ในช่วงที่ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลเป็นช่วง: เดือนกันยายน - ธันวาคม
2537 ซึ่งเป็นยุครัฐบาล นายชวน หลีกภัยเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งผู้ศึกษาได้พยายามที่จะนำ
วิธีการวิจัยเชิงปริมาณที่มีเทคโนโลยีในการคำนวณมาแสดงสีสรรในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์
ข้อมูลทางจิตวิทยาสังคมและพฤติกรรมทางการเมืองของไทย และคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้
สามารถจะตอบคำถามให้ตนเองมากมาย แต่สุดท้ายก็พบว่า อาจเป็นข้อด้อยของการนำ
การวิจัยเชิงปริมาณมาศึกษาวัฒนธรรมการเมืองของคนไทยที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถ
แสดงคนได้อย่างลึกซึ้งเท่าที่ควรและนอกจากนี้ ผู้ศึกษาก็พบว่า วิทยานิพนธ์ก็เป็นเพียง
แบบฝึกหัดบทหนึ่งที่ทำให้เราต้องแสวงหาแบบฝึกหัดบทอื่นๆเพื่อเป็นการเรียนรู้ต่อไป

ในการศึกษาทำการเก็บข้อมูลในจังหวัดนครราชสีมาเพราะเป็นจังหวัดที่มีขนาด
ใหญ่และมีการเข้าร่วมทางการเมืองในช่วงเหตุการณ์ทางการเมือง 2535 อย่างกว้างขวาง
อีกแห่งหนึ่ง ในอำเภอที่มีลักษณะเมือง กึ่งเมืองกึ่งชนบท และเขตชนบท ทำการเก็บข้อมูล
ประชาชนแต่ละบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งใน 4 กลุ่มสาขาอาชีพ
เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม

อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาครั้งนี้ คงมีคุณค่าในการเป็นพื้นฐานในการ
ศึกษาและพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยรวมทั้งความรู้สึ
มีอำนาจ มีความหมายสำคัญ ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครอง เพื่อเป็น
การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไทยต่อไป

๒๐๖

ศิริกุล ลือภักดีไกร

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	
<u>บทคัดย่อ</u>	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
คำนำ	(8)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(11)
<u>บทที่ 1</u> บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ขอบเขตในการศึกษา	5
แนวทางในการวิเคราะห์ผลงาน	6
<u>บทที่ 2</u> แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
วรรณกรรมด้านแนวคิดทฤษฎี	7
วรรณกรรมด้านการศึกษาที่นำมา	20
แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	27
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	34
สมมติฐานในการศึกษา	35
นิยามปฏิบัติการ	36
ตัวแปร ตัวชี้วัด ค่าถาม	39
<u>บทที่ 3</u> ระเบียบวิธีวิจัย	
หัวข้อในการวิเคราะห์	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
เกณฑ์การให้คะแนน	49
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52

	หน้า
บทที่ 4	
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ความรู้สึกรับประสิทธิภาพ	
ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	54
ความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง	57
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	65
การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่าง	70
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับ	
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	
การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่าง	75
ความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองกับ	
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับ	78
ความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง	
บทที่ 5	
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	ap 100
ประวัติจัดทำวิทยานิพนธ์	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1.1 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	55
4.1.2 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง	55
4.1.3 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	56
4.1.4 แสดงการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง	56
4.1.5 แสดงเขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง	57
4.2.1 แสดงความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง ในภาพรวม	58
4.2.2 แสดงความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง จำแนกตามมิติย่อย 5 มิติ	58
4.2.3 แสดงความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครอง จำแนกตามประเด็นย่อย	60
4.2.4 แสดงความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครองจำแนกตามประเด็นย่อย	61
4.2.5 แสดงความรู้สึกมีอำนาจ จำแนกตามประเด็นย่อย	62
4.2.6 แสดงความรู้สึกมีความสามารถ จำแนกตามประเด็นย่อย	63
4.2.7 แสดงความรู้สึกมีความหมาย มีความสำคัญ จำแนกตามประเด็นย่อย	64
4.3.1 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในภาพรวม	66
4.3.2 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามระดับย่อย 8 ระดับ	67
4.4.1ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน	70
4.4.1ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มอาชีพต่างๆ	71
4.4.2 แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง เพศชายและเพศหญิง	71
4.4.3ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน	72
4.4.3ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มอายุต่างๆ	72

ตารางที่	หน้า
4.4.4ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาค้างกัน	73
4.4.4ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มการศึกษาค้างกัน	74
4.4.5 แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีเขตที่อยู่ต่างกัน	74
4.5ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน	76
4.5ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน	76
4.6.1ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน	78
4.6.1ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมืองระหว่างกลุ่มอาชีพต่างๆ	79
4.6.2 แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	79
4.6.3ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน	80
4.6.3ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมืองระหว่างกลุ่มอายุต่างๆ	80
4.6.4ก แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาค้างกัน	81
4.6.4ข แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมืองระหว่างกลุ่มการศึกษาค้างกัน	81
4.6.5 แสดงความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ระหว่างกลุ่มที่มีเขตที่อยู่ต่างกัน	82

ตารางที่ (ภาคผนวก ก)	หน้า
1 แสดงการให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง	101
2 แสดงการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	101
3 แสดงการชักจูงผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	101
4 แสดงการอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ	102
5 แสดงการชุมนุมในที่สาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	102
6 แสดงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือส.ส. หรือหัวหน้าพรรค	103
7 แสดงการเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่นๆที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	104
8 แสดงการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	105

ตารางที่	(ภาคผนวก ข)	หน้า
1.1	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบอบการเมือง การปกครองต่างกัน	106
1.2	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครองระดับต่างๆ	106
2.1	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมือง การปกครอง ต่างกัน	107
2.2	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมืองการปกครองระดับต่างๆ	107
3	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีอำนาจต่างกัน	108
4.1	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีความสามารถต่างกัน	109
4.2	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีความสามารถระดับต่างๆ	109
5.1	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีความหมายต่างกัน	110
5.2	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีความหมายระดับต่างๆ	110
ตารางที่	(ภาคผนวก ค)	หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยกับการเข้าร่วมองค์กรที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	111
2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเข้าร่วมองค์กรที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	111
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการเข้าร่วมองค์กรที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	112

บทที่ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ในสังคมโลกปัจจุบันระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะระบอบนี้สามารถตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคลและสังคมที่ขัดแย้งกันไว้ได้ โดยมีหลักการสำคัญๆ ดังนี้ ประการแรกหลักอภิปไตยเป็นของปวงชน นั่นคือการปกครองต้องเป็นของประชาชน ประชาชนมีอำนาจในการเลือกสรรและถอดถอนตัวแทนของตนในการปกครองประเทศ หลักประการที่สอง หลักเสรีภาพ ในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเคารพในเสรีภาพของประชาชน ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงสิทธิอันชอบธรรมของตนโดยไม่ละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น หลักการสำคัญประการที่สามของระบอบประชาธิปไตยคือ ขอมริบความแตกต่างของมนุษย์และป้องกันการถูกเอาเปรียบของปัจเจกบุคคลในสังคม โดยการให้ความเสมอภาคทางโอกาส ประการที่สี่ หลักกฎหมาย กฎหมายต้องมีที่มาอันชอบธรรมคือมาจากอำนาจอธิปไตยของปวงชนโดยต้องให้บังคับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าคนรวยหรือคนจนและจะต้องให้ความคุ้มครองภายใต้กระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน ประการที่ห้า หลักเสียงข้างมาก การตัดสินใจใดใดในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นไปตามคนส่วนใหญ่ โดยจะต้องให้ความเคารพแก่เสียงส่วนน้อยในฐานะเป็นตัวควบคุม ตรวจสอบการใช้เสียงข้างมากว่าเป็นไปเพื่อคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง

จากหลักการต่าง ๆ ดังกล่าวเราจะเห็นว่าในทุกกระบวนการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบและแสดงสิทธิของตนในการเป็นเจ้าของอำนาจ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างสมัครใจและเสรี จึงเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะทำให้สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ รวมทั้งสมาชิกรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งจำต้องพึ่งพาอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องมีมวลชนเป็นฐานอำนาจของตน การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ทำให้พรรคการเมืองเกิดขึ้นได้ง่ายและเลิกล้มไปได้ง่าย เพราะพรรคการเมืองเป็นเรื่องของคนกลุ่มเล็กๆ แคบๆ (สุจิต บุญบงการ, 2531:72-78)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีมาก พรรคการเมืองก็
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี ย่อมมีพลังสำรองที่จะระดมมาช่วยงานเพื่อแสดงพลังแสดงมติ
ของพรรคการเมืองและรัฐสภาได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการชุมนุมพลังเพื่อแสดงมติ
หรือพลังของพรรค สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลช่วยให้สถาบันที่มาจากประชาชนมีความเข้มแข็งขึ้น
โดยเฉพาะในการแสดงพลังของพรรคเพื่อต่อต้านผู้นำเผด็จการ พรรคการเมืองไม่
สามารถที่จะต่อสู้กับพลังของผู้นำทหารได้ถ้าสถาบันทางการเมืองขาดการสนับสนุนอย่างเข้ม
แข็งจากประชาชนเป็นจำนวนมาก และการสนับสนุนเช่นนี้ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ถ้า
ประชาชนไม่มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนั้นพรรคการเมืองอาจได้รับ
ความสนับสนุนจากประชาชนในรูปแบบอื่นอีกก็ได้ถ้าประชาชนมีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น
เช่น ในเรื่องการเงินหรือการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น (สุจิต บุญบงการ, 2531:75)

ผลกระทบจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยจะก่อให้เกิดโอกาสให้มีการยึด
อำนาจทางการเมืองบ่อยครั้ง จากกลุ่มทหารโดยการทำให้รัฐบาลพลเรือนขาดความชอบธรรม
ทำให้ขาดปัจจัยที่จะส่งเสริมเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย

หากเราพิจารณาปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย เราจะ
พบว่าหลายปรากฏการณ์ไม่ได้เกิดจากความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนเอง ตั้งแต่
การเปลี่ยนแปลงการปกครองปี พ.ศ. 2475 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงข้าราชการทหารและ
พลเรือนได้เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งทั่วไป แต่ผู้นำทหารเองเป็นผู้ที่ขัดขวางไม่ให้มี
การขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพียง
อาศัยเงื่อนไขดังกล่าวสร้างความชอบธรรมแก่การก่อการของคนเท่านั้น (สุจิต บุญบงการ,
2531: 1-4)

นอกจากนี้ความนิ่งเฉยไม่ตื่นตัวทางการเมืองเท่าที่ควรของประชาชนเป็นปัจจัย
ที่ช่วยเสริมให้สถาบันทหารและระบบราชการครองอำนาจอยู่ได้โดยไม่ต้องสนใจกับการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากนักและถ้าจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนก็อาศัย
การระดม เช่น ในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ได้ปลุก
ระดมให้ประชาชนสนับสนุนนโยบายชาตินิยมและทหารนิยม (Militarism) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในประวัติศาสตร์การเมืองไทยบางช่วง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็เป็นไปอย่างกว้างขวางและน่าสนใจ ดังเช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานครร่วมแสดงความไม่พอใจในการปกครองของผู้นำทหารที่ยึดครองอำนาจเป็นเวลานาน ตั้งแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นักศึกษาเป็นหัวหอกสำคัญในกลุ่มกดดันที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในอำนาจทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนมีความตื่นตัวในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน ทำให้ช่วงเวลาดังกล่าวประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในหลายระดับและหลายรูปแบบอย่างกว้างขวาง ซึ่งนับเป็นมิติใหม่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยที่ส่งผลสะท้อนต่ออำนาจทางการเมืองของสถาบันทหารและระบบราชการ จนเป็นเหตุให้กลุ่มอำนาจใช้สิทธิวิधिปลุกระดมประชาชนให้เข้าชนหน้ากันเองเพื่อเป็นข้ออ้างในการกวาดล้างนักศึกษาผู้นำชาวนาและผู้นำกรรมกรที่มีบทบาททางการเมืองสูงอยู่ขณะนั้นจนเกิดเหตุการณ์นองเลือด 6 ตุลาคม 2519 จากนั้นบทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ลดลงอย่างรวดเร็วอำนาจทางการเมืองถูกเปลี่ยนมือระหว่างผู้นำทหารโดยการปฏิวัติรัฐประหารถึง 4 ครั้งในช่วง 9 ปี (พ.ศ. 2520-พ.ศ. 2528) และบทบาททางการเมืองของประชาชนก็มิได้มากนักจะมีเพียงการเลือกตั้งซึ่งมีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อย (ร้อยละ 22.6 ในการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ. 2522 และร้อยละ 32.7 ในการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ. 2528) จากการศึกษาของสุจิต บุญนงการ และพรศักดิ์ ม่วงแก้ว (2527: 133-134) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไปเลือกตั้งเพราะถูกระดมและไปเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีเท่านั้น

เหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่สำคัญอีกช่วงหนึ่ง คือ เหตุการณ์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2534 รัฐบาลสช. ได้ทำการรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยนำปัญหาคอร์รัปชันเป็นข้ออ้างในการก่อการจนเป็นเหตุให้ประชาชนลุกขึ้นต่อต้านเมื่อรัฐบาลสช. พยายามที่จะสานต่ออำนาจของตนจนนำไปสู่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เมื่อประชาชนได้เรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูรลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เหตุการณ์ครั้งนี้เราจะเห็นว่าประชาชนเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในการต่อต้านหลายสาขาอาชีพ

เช่น กลุ่มแพทย์ พยาบาล กลุ่มครู อาจารย์ กลุ่มนักธุรกิจ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าปัจจัยใดที่ส่งเสริมให้กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาเป็นหัวหอกในการขับไล่เผด็จการทหาร

ภายหลังการเข้ามีส่วนร่วมในการขับไล่เผด็จการทหารของประชาชนในเดือน พฤษภาคม 2535 นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์พากันคาดหวังการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมากขึ้นและมีระดับสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลับเข้าสู่รูปรอยเดิมคือ ประชาชนยังมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลายสาเหตุคือ พรรคการเมืองยังคงมีความอ่อนแอไม่สามารถผลักดันให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ในระบบการเมืองของไทยพรรคการเมืองไม่ได้เกิดจากความตื่นตัวทางการเมืองของมวลชน แต่เกิดจากการรวมตัวของนักการเมือง เพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองหรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มพรรคจึงไม่มีฐานการสนับสนุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ดังนั้นเมื่อถึงคราวจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือสนับสนุนกิจกรรมของด้านต่างๆ ของพรรค จึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้นักรัฐศาสตร์และผู้สนใจทั่วไปได้พยายามสนใจศึกษาสาเหตุของปัญหา จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างซับซ้อน อย่างไรก็ตามพอจำแนกได้ 3 ประการคือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ปัจจัยด้านโครงสร้างสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือผลักดันให้ประชาชนเข้าร่วมหรือถอยห่างจากการเมือง ส่วนปัจจัยอีกด้านหนึ่งเป็นปัจจัยด้านจิตวิทยา คือการรับรู้อำนาจทางการเมืองของตน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ปัจจัยทางจิตวิทยามีความสำคัญมาก หากประชาชนมีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ มีความหมาย และมีความสามารถในการเมืองก็ย่อมจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้นในที่นี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคมการเมืองที่เรียกว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองว่าจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพื่อจะได้เสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอันจะนำไปสู่หนทางพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมกับ
ความรู้สึกรับประกันทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษา ลักษณะทั่วไปของความรู้สึกรับประกันทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับประกันทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่มีอาชีพแพทย์ หรือพยาบาล หรือครู อาจารย์ หรือ เกษตรกร หรือกรรมกร หรือ แรงงานรับจ้าง หรือข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนกันยายน-ธันวาคม 2537

แนวทางในการนำเสนอรายงาน

การนำเสนอรายงานแบ่งเป็น 5 บท

บทที่ 1 เป็นการนำเสนอความเป็นมาและความสำคัญ

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอในส่วนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 เป็นการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอลักษณะทั่วไปของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ความรู้สึกรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทดสอบสมมติฐานระหว่างความรู้สึกรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและในขั้นตอนท้ายจะเป็นการเสนอความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้สึกรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

และในส่วนท้ายจะเป็นภาคผนวกและบรรณานุกรม ตามลำดับ

แนวคิดทฤษฎีและวาทกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 วาทกรรมด้านแนวคิดทฤษฎี

2.1.1 ความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

Alex Inkeles (1974:329) นักสังคมวิทยาที่สนใจศึกษาลักษณะของสังคมทันสมัยเขาได้ให้ความหมายของ "คนรุ่นใหม่" Modern man ซึ่งมีนิสัยคล้ายกับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองว่า เป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่เชื่อว่า มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้วิธีการที่จะเอาชนะและคัดแปลงธรรมชาติให้มาปรับใช้คนได้ ตัวอย่าง เช่น บุคคลที่มีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพสูงย่อมเชื่อว่า มนุษย์จะต้องรู้สาเหตุของการเกิดน้ำท่วม ฝนแล้ง และโรคระบาดได้ ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นเขาอาจจะยังไม่เคยรู้จักเขื่อนกั้นน้ำ

Inkeles ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า ความรู้สึที่มีประสิทธิภาพของมนุษย์ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะ การเอาชนะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น สถาบันต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นอีกด้วย เช่น เชื่อมั่นว่า สามารถแก้ไขล้มล้างกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมได้ ความรู้สึที่มีประสิทธิภาพของบุคคลตามทัศนะของ Inkeles จึงหมายถึง ความเชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์แต่ละบุคคลโดยลำพัง หรือมนุษย์ในลักษณะของการรวมกลุ่มก็ตาม

การศึกษาความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง มีรากฐานมาจากแนวคิดของนักสังคมวิทยา 2 ท่าน คือ Marx จากเรื่องความรู้สึที่แปลกแยก (alienation) และ Durkheim ในเรื่อง ความไร้ปกติสถานทางสังคม (anomie) โดยหลักการแล้ว สภาพะแปลกแยกของคนจากสังคมมีรากฐานจากความรู้สึที่ไม่สามารถควบคุมสภาวะแวดล้อมทางสังคมและสถาบันที่มนุษย์สร้างขึ้นนั่นเอง (Israel, 1971:255-257)

ปัจจุบันแนวคิดสภาวะแปลกแยกทางสังคมทั้ง 2 แนว แม้จะมีความเชื่อพื้นฐาน (basic assumption) ที่แตกต่างกันแต่แนวทางในการอธิบายมีลักษณะ อยู่เข้าหากัน (convergence) ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาแนวคิดของนักสังคมวิทยารุ่นหลัง ๆ เช่น แนวคิดเรื่อง สภาวะความแปลกแยกของ Seeman (1959:783-791) ซึ่งกล่าวถึงบุคคลที่มีลักษณะแปลกแยกว่า หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อไปนี้

1. ความรู้สึกไร้พลังหรือไร้อำนาจ (powerlessness) คือ รู้สึกว่าตัวเองไม่อยู่ในลักษณะที่จะทำอะไรได้ เช่น คิดว่าถึงตนจะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสียงของตนหนึ่งเสียงก็ช่วยอะไรไม่ได้

2. สภาวะไร้ค่าไร้ความหมาย (meaninglessness) ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่อยู่ในลักษณะที่สับสนไม่รู้ว่าควรเชื่อสิ่งต่าง ๆ มากน้อยขนาดไหน อย่างไร

3. สภาวะที่ไร้ปกติสถาน (normlessness) หมายถึง สภาวะไร้กฎเกณฑ์ ไร้แบบแผนที่บุคคลควรจะใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน สังคมยิ่งเปลี่ยนแปลงมากเท่าใด สภาวะที่ไร้ปกติสถานมักจะเกิดขึ้นมากตามไปด้วย

4. ลักษณะโดดเดี่ยว (isolation) ซึ่งในที่นี้หมายถึงลักษณะที่บุคคลโดดเดี่ยวหรือปฏิบัติตนแยกไปจากคนส่วนใหญ่ เช่น ปัญญาชนที่ตีค่าของบางสิ่งบางอย่างต่ำเกินไป ในขณะที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยกย่องสิ่งเหล่านั้นมาก

5. ลักษณะที่บุคคลหันเหออกไปจากตนเอง (self-estrangement) ซึ่งในที่นี้หมายถึง บุคคลไม่พอใจในกิจกรรมที่ตนเองกระทำอยู่ แต่พอใจในสิ่งที่อยู่ภายนอก เช่น สิ่งตอบแทนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ครู-อาจารย์ที่ไม่ได้พอใจในกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ที่จำต้องทำอยู่เพราะเห็นแก่เงินเดือนที่จะได้รับ

กล่าวเฉพาะในบริบททางการเมือง การศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) เป็นความพหุสามของนักวิชาการที่จะค้นหาสาเหตุของการเข้าร่วม และไม่เข้าร่วมทางการเมืองของบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้ไม่เข้าร่วมในกิจกรรมการเมืองซึ่ง Herbert McClosky (1968:225) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่ามีอยู่ 2 พวก คือ กลุ่มที่ถูกกำหนดจากสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมให้ไม่เข้าร่วมทางการเมือง และกลุ่มที่จงใจไม่เข้าร่วมทางการเมืองซึ่ง แสวง รัตนมงคลมาศ (2535:10) ได้เรียกคนทั้งสองกลุ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทยว่า คือ กลุ่มเฉยเมยไร้เดียงสาและกลุ่มเฉยเมยปัญญา กล่าวอีกแง่หนึ่ง การศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมุ่งที่จะหาคำอธิบายถึงสาเหตุของการไม่เข้าร่วมทางการเมืองสำหรับผู้ที่รู้สึกว่าตนเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคม หรือกลุ่มที่จงใจจะไม่เข้าร่วมทางการเมือง

ความหมายของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

Kenneth Prewitt (1968:225-227) ได้ให้ความหมายของความรู้สึกมี
ประสิทธิภาพทางการเมืองไว้ว่า คือ ความรู้สึกเกี่ยวกับ ผลของการกระทำของบุคคลต่อ
สถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งหมายถึงความเชื่อของบุคคลว่า สถานการณ์ทางการเมืองและ
การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อยู่ในความสามารถที่เขา และ/หรือกลุ่มจะผลักดันได้ คนที่รู้สึก
ว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง จะรู้สึกว่าตนมีอำนาจ มีความสามารถและมีความสำคัญ
หรือมีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง เมื่อมองในเชิงจิตวิทยาสังคม คือ
ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกเชื่อมั่นตนเอง หรือเห็นในประสิทธิภาพของตนเอง
ซึ่งเป็นเรื่องของความรู้สึก ที่อยู่ภายในบุคคล ซึ่งอาจจะไม่เป็นความจริงก็ได้

Lane (อ้างใน Prewitt, 1959:200) มองในเชิงจิตวิทยาว่า เป็นเรื่องของ
ความภาคภูมิใจของบุคคลที่เชื่อว่าตนสามารถควบคุมปัจจัยภายนอกได้ในขณะที่ Lasswell
(Prewitt, 1954:120) กล่าวว่า โครงสร้างทางจิตวิทยาของบุคคลที่รับรู้และเข้าใจถึง
ความรู้สึกของตนจะนำมาซึ่งความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาในเชิงความสัมพันธ์ทางสังคม Campbell (1954:226) ให้ทัศนะ
ว่า ผู้ที่รู้สึกว่ามีความมีประสิทธิภาพทางการเมืองมักเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ
สังคมสูงและเป็นสมาชิกของชนกลุ่มใหญ่ในสังคมนั้น ๆ มากกว่าคนที่มีความรู้สถานภาพทางสังคมต่ำ
และเป็นชนกลุ่มน้อย

จากการศึกษาข้ามวัฒนธรรม (cross-culture) ของ Almond & Verba
(1963:210) พบว่าตัวแปรทางด้านการศึกษาทำให้คนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
มากกว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้นเขาจึงสรุปว่า การศึกษาเป็นตัวแปรเดียวที่มี
ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

เมื่อกล่าวในเชิงความสัมพันธ์กับสถาบันทางการเมือง Almond & Verba
กล่าวว่า บุคคลจะรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่า ถ้าเป็นการเข้าร่วมทางการเมือง
ในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะความใกล้ชิด ความคุ้นเคย และการเข้าร่วมได้ง่าย นั้นหมายความว่าระดับความซับซ้อนของสถาบันการเมืองก็มีส่วนกำหนดความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ในทัศนะของ Rush & Althoff (อ้างในสก็อตต์ นิคมญาติ, 2526:57-63)
ได้อธิบายลักษณะของผู้ไม่เข้าร่วมทางการเมือง ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยศัพท์สำคัญ 4 คำ อันมี
นั้นแสดงถึงความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง คือ

1. ความรู้สึกเฉยเมย (Apathy)

Paul Mussen และ Anne Wyszynski (2526:57-63) กล่าวว่า ผู้ที่มี
ความรู้สึกเฉยเมยเป็นผู้มีลักษณะดังนี้คือ ไม่ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเอง ไม่สามารถ
จะรู้และเข้าใจ หรือยอมรับอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ของตนได้ เป็นผู้ที่มีความรู้สึกวิตก
กังวลในลักษณะที่หาสาเหตุไม่ได้ ไม่รู้สึกปลอดภัยกับมันลงในตน เป็นผู้ที่ยอมรับอำนาจต่าง ๆ
โดยุษยวิไม่ว่าอำนาจนั้นจะมาจากแหล่งใด และมีลักษณะเป็นบุคคลที่เรียกว่า "อยู่เฉย ๆ
ไม่ต่อสู้ ไม่ดิ้นรน" ใด ๆ ทั้งสิ้น

Rosenberg (2526:57-63) ได้อธิบายลักษณะการเฉยเมยทางการเมืองไว้

3 ประการ คือ

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคาดคะเนหรือการเด็งผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการ
เข้าร่วมทางการเมือง เช่น คิดว่าการเข้าร่วมทางการเมืองอาจจะทำให้สถานภาพของเขาเสียหาย
2. เป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลมีความเห็นว่าการเข้าร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์
กล่าวคือ คิดว่าในฐานะบุคคลคนหนึ่ง แม้จะเข้าร่วมทางการเมืองก็ไม่อาจทำอะไรได้เลย
เช่น ไม่อาจเปลี่ยนทิศทางการเมืองได้ คิดว่าพลังทางการเมืองเป็นสิ่งที่ลึกลับที่เขาจะทำ
อะไรได้ หรืออาจคิดว่าการเข้าร่วมของเขาไม่ได้รับการเอาใจใส่จากใคร หรือถึงแม้ว่า
เขาจะเข้าร่วมกับผู้อื่น เขาก็ยังรู้สึกว่าทำอะไรไม่ได้ด้วยตนเอง
3. เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขาดสิ่งกระตุ้นทางการเมือง โดยรู้สึกว่าเนื้อหาทาง
การเมืองไม่น่าสนใจ เป็นสิ่งไม่ท้าทายอยากให้เข้าร่วม การขาดสิ่งกระตุ้นทางการเมือง

ทำให้บุคคลมองไปว่าการเข้าร่วมทางการเมืองไม่สามารถสนองความต้องการของเขา
ได้เลยไม่ว่าจะเป็นความต้องการประเภทใด ๆ ก็ตาม

2. ความรู้สึกไม่ไว้วางใจในธรรมชาติของมนุษย์ (Cynicism)

Robert Agger และคณะ (สถิติ นิคมญาติ, 2526:59) ได้อธิบายว่า
การกระทำต่าง ๆ ของผู้อื่นที่ตรงใจของผู้อื่นก็เป็นเรื่องที่น่าสงสัย ไม่น่าไว้วางใจ
หรือถูกมองในแง่ร้ายมากกว่าในแง่ดี

เมื่อพิจารณาในด้านการเมือง บุคคลที่มีความรู้สึกไม่ไว้วางใจเพื่อนมนุษย์
มักจะคิดในแง่ต่าง ๆ เช่น คิดว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรกหรือทุจริตสกปรก นักการเมือง
ทั้งหลายเป็นผู้ที่ไว้วางใจไม่ได้ ประชาชนถูกนักการเมืองใช้เป็นเครื่องมือ เพียงเพื่อ
ผลประโยชน์ของนักการเมืองเอง อำนาจที่แท้จริงถูกใช้โดยคนอื่นที่เราไม่อาจรู้หรือวาง
แน่นอนว่าเป็นใคร

3. การแยกตัวเองออกไป (Alienation)

Robert Lane (อ้างในสถิติ นิคมญาติ, 2526:60-62) ได้ให้ความหมาย
ของ political alienation ว่าหมายถึง ความรู้สึกของคนที่ห่างเหิน หันเหตัวเอง
ออกไปจากเรื่องการเมือง และการปกครองประเทศตน และมีแนวโน้มที่คิดว่า การเมือง
และการปกครองเป็นสิ่งที่กระทำโดยคนอื่น และเพื่อคนอื่น โดยปฏิบัติไปตามกติกาที่ไร้ความ
สุจริตธรรมในแง่ระดับความเข้มข้นของการแยกตัวออกไป alienation จะมีความหมาย
สูงกว่า cynicism ทั้งนี้เพราะการแยกตัวออกไปจากการเมืองมีความรู้สึกเลียดกันและมี
ความเป็นปฏิกิริยาอยู่ภายในใจด้วย

4. ความรู้สึกไร้ค่าไร้ทิศทาง (Anomie)

คำว่า Anomie ตามทัศนะของ Robert Lane หมายถึง การที่บุคคลมี
ความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไร้ค่า ไร้ประโยชน์ ไร้ความหมาย ไร้ทิศทาง เป็นสิ่งที่บุคคล
เกิดความรู้สึกว่าตนไม่มีประสิทธิภาพ

2.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Herbert McClosky (1968:252) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า คือ การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครอง และกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง และการติดต่อสัมพันธ์กับผู้แทนราษฎร ส่วนบุคคลที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้ คือ พวกที่เฉยเมยทางการเมือง (apathy) ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลหลุดตัวออกจากกิจกรรมทางการเมือง หรือไม่รู้สึกแสบสทางทางการเมือง

Myron Wiener (1971:161-162) ได้สรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าหมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ ที่ไม่ว่าจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ จะมีองค์การหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

Samuel p. Huntington และ John M Nelson (1976:4-7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละบุคคลที่มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล และเขากำหนดขอบเขตไว้ว่าหมายถึงการทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง และอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่า ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น อาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

Rush และ Althoff (1971:75) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างกว้าง ๆ ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคคล เข้าไปเกี่ยวข้องพัวพันในระบบการเมืองในระดับต่าง ๆ

Nie และ Verba (1975:2-3) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชนเฉพาะบุคคล เป็นเรื่องการกระทำทางการเมืองตามสิทธิ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้ง สิทธิ์ที่จะเข้าร่วมหารือในสมาคม หรือพรรคการเมือง หรือเข้าร่วมกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องทางการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิ์ที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐ การพูด การชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลในการเลือกแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองปกครองโดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลในการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่าง ๆ หรือเพื่อเลือกใช้หรือบริหารนโยบายสาธารณะ โดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นจะเป็นไปโดยสมัครใจหรือไม่ ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และการกระทำนั้นก็ไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องด้วย

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Goeffey k. Roberts (1971:145) แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้

2 รูปแบบ คือ

1. กิจกรรมที่เป็นทางการ ซึ่งประกอบด้วย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น ขบวนการต่าง ๆ พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง

2. กิจกรรมซึ่งไม่เป็นทางการได้แก่การอภิปรายทางการเมือง หรือการเข้าร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง

Milbrath and Goel (1976:4-7) ได้จัดรูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ 6 แบบ คือ

1. การเลือกตั้ง
2. การเข้าเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง หรือผู้รณรงค์หาเสียง
3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน เป็นการก่อตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่มที่มีอยู่แล้วเพื่อกำหนดปัญหาสังคม หรือมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะ หรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม
4. การติดต่อกับทางราชการ เป็นกิจกรรมเฉพาะบุคคล เช่น การติดต่อเรื่องภาษี การติดต่อขอรับสวัสดิการสังคม
5. การประท้วงในรูปแบบต่าง ๆ
6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง เช่น การติดตามข่าวสารและการสื่อสารข่าวสารทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านผู้นำทางการเมือง

Campbell และคณะ (1960:250-251) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยแยกออกเป็นการลงคะแนนเสียง การสนับสนุนและการช่วยเหลือด้านการเงินในการรณรงค์หาเสียง และการไปร่วมชุมนุมทางการเมือง

พรศักดิ์ ม่วงแก้ว ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่พบเห็นอยู่ในระบบการเมืองส่วนใหญ่ ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง
3. การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ชุมชนหรือกิจกรรมขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเมืองและสังคมที่เป็นปัญหาสาธารณะ แต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล
4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล
5. การชักจูง
6. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะการประท้วงหรือใช้ความรุนแรง
7. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบทบาทผู้สื่อข่าว

กล่าวโดยสรุปรูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองเป็นความพยายามของนักวิชาการที่จะกำหนดขอบเขตของกิจกรรม ว่ากิจกรรมใดบ้างเป็นกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมใดที่ไม่ใช่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเนื้อหาแล้วช่วยอธิบายความหมายการเข้าร่วมทางการเมืองให้เป็นรูปธรรมขึ้น ดังนั้นการแบ่งรูปแบบจึงมักจะสอดคล้องกับความหมายที่แต่ละคนได้ให้ไว้

อย่างไรก็ตามในแง่ของการศึกษาวิจัย การให้น้ำหนักการเข้าร่วมทางการเมืองตามระดับความเข้มข้นของการเข้าร่วมจะมีประโยชน์มากกว่า

ระดับการเข้าร่วมทางการเมือง

Michael Rush & Phillip Althoff (1971:75) ได้จัดลำดับการเข้าร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

- ระดับที่ 1 การเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของการดำรงตำแหน่งทางด้านการบริหารหรือการเมือง
- ระดับที่ 2 การเข้าไปในรูปของการเสาะแสวงหาตำแหน่งทางด้านการบริหารหรือการเมือง
- ระดับที่ 3 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์กรทางการเมือง
- ระดับที่ 4 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิก ที่ไม่เข้มแข็งขององค์กรทางการเมือง
- ระดับที่ 5 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิก ที่เข้มแข็งขององค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง
- ระดับที่ 6 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกที่ไม่เข้มแข็งขององค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง
- ระดับที่ 7 การเข้าร่วมในรูปของการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เช่น การร่วมเดินขบวน
- ระดับที่ 8 การเข้าร่วมในรูปของการอภิปรายถกเถียงข้อปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ
- ระดับที่ 9 การเข้าร่วมในรูปของการให้ความสนใจทั่ว ๆ ไปต่อเรื่องราวทางการเมือง
- ระดับที่ 10 การเข้าร่วมในรูปการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

Rush & Althoff (1971:75) อ้างว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลนั้น อาจจะเข้าร่วมได้หลาย ๆ ระดับ และการเข้าร่วมในระดับหนึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงื่อนไขของการเข้าร่วมในระดับหนึ่งเช่น การจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาจจะไม่ได้ เข้าร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งก็ได้

Lester Milbrath (1965:18,21) ได้แบ่งระดับการเข้าร่วมทางการเมืองจาก สูงไปต่ำไว้ 14 ระดับดังนี้

- ระดับที่ 1 การดำรงตำแหน่งของพรรคและของรัฐบาล
- ระดับที่ 2 การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะเข้าไปครองตำแหน่งในพรรคและในรัฐบาล
- ระดับที่ 3 การเป็นผู้วิ่งเต้นหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง
- ระดับที่ 4 การเข้าร่วมในการประชุมในระดับที่ขึ้นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือการประชุมเพื่อวางแผนต่อสู้ทางการเมือง
- ระดับที่ 5 การเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งของพรรคการเมือง
- ระดับที่ 6 การสละเวลาในการช่วยการรณรงค์หาเสียง
- ระดับที่ 7 การเข้าร่วมชุมนุมในทางการเมือง
- ระดับที่ 8 การช่วยบริจาคเงินให้กับพรรคหรือแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- ระดับที่ 9 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้นำของพรรคเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง
- ระดับที่ 10 การติดกระดุมแสดงเครื่องหมายพรรคหรือติดสติ๊กเกอร์เครื่องหมายพรรคที่รถยนต์
- ระดับที่ 11 การพยายามชักจูงให้บุคคลเข้าร่วมในการออกเสียงเลือกตั้ง
- ระดับที่ 12 การร่วมอภิปรายหรือพูดคุยในเรื่องการเมือง
- ระดับที่ 13 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ระดับที่ 14 การรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทางการเมือง

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2522:110) ได้จัดระดับของการเข้าร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ระดับที่ 1 เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ระดับที่ 2 สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น

ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

ระดับที่ 3 ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น ช่วยแจกใบปลิว ช่วยวางแผนการเลือกตั้ง

ระดับที่ 4 เข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับ

การเมือง ถกเถียงปัญหาทางการเมือง คิดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง

ระดับที่ 5 ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ระดับที่ 6 ไม่ไปลงคะแนนเสียง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย

2.1.3. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสัมพันธ์
เหตุผลอันเป็นแรงผลักดันและแรงจูงใจในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างแน่นอน เช่น

Booth & Seligson (Kourvetaris, 1983: 612-613)

1. เจือ้นใจจูงใจให้บุคคลเข้าร่วม เช่น ความต้องการ แรงจูงใจในเป้าหมายต่าง ๆ

2. เจือ้นใจผลักดันให้เข้าร่วม เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ

Lasswell (อ้างใน Kourvetaris, 613) ได้กล่าวถึงเหตุผล

ทางด้านจิตวิทยา 8 ประการที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทางการเมือง คือ

1. ความต้องการอำนาจ

2. ความต้องการทรัพย์สิน

3. ความต้องการสถานภาพทางสังคม

4. ความต้องการทางด้านความสามารถ

5. ความต้องการความสำเร็จ

6. เพื่อสนองความพึงพอใจ

7. เพื่อความถูกต้องและเพื่อความมีศีลธรรม

8. ความต้องการได้รับความเคารพ

ในทัศนะของ Lane (Kourvetaris, 1983:163) ความต้องการอย่างมีจิตสำนึกและไม่มีจิตสำนึกรวมทั้งแรงจูงใจที่ทำให้คนเข้าร่วมทางการเมืองมีอยู่ 6 ข้อคือ

1. การได้รับผลประโยชน์ทางวัตถุและทางเศรษฐกิจ
2. ความต้องการเพื่อนและความรัก
3. เพื่อลดความรู้สึกเครียดหรือความกังวลทางจิตใจ
4. เพื่อต้องการเข้าใจสังคมภายนอก
5. เพื่อความต้องการอำนาจ
6. เพื่อความต้องการความภาคภูมิใจ

Davies & Kilbrath (McClosky, 1968:257) ได้ให้หลักการพิจารณาการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยจำแนกตามจุดมุ่งหมายของบุคคล 2 ประการคือ 1. เข้าร่วมเพราะต้องการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการบางอย่าง (Instrumental goals) เช่น เพื่อสถานภาพของคน เพื่อชัยชนะของพรรค เพื่อผลักดันกฎหมายบางอย่าง

2. เข้าร่วมเพื่อการแสดงออก (Express goals) ในกรณีนี้เป็นการเข้าร่วมที่มีจุดหมายสมบูรณ์ในตัวเองคือ สนองความพอใจ หรือแสดงออกซึ่งความรู้สึกเท่านั้นไม่ได้มีเป้าหมายอย่างอื่น (1968:258)

McClosky (1968:257) ได้แบ่งตัวแปรหรือปัจจัยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (social environment) ได้แก่ การศึกษา เพศ อายุ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา ถิ่นที่อยู่
2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (psychological variables) โดยเขาให้ทัศนะว่าการเข้าร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับว่า ได้ให้รางวัล แก่ผู้เข้าร่วมอย่างใดบ้าง มีความเชื่อกันว่ามนุษย์เข้าร่วมทางการเมืองเพื่อสนองความต้องการบางอย่าง เช่น อำนาจ การแข่งขัน เงินทอง ความสำเร็จ ต้องการแข่งขันกับผู้อื่น ต้องการศักดิ์ศรี ต้องการสถานภาพทางสังคม หรือการยอมรับจากสังคม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นแรงจูงใจทางจิตวิทยา

3. ตัวแปรปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (political environment)

เช่น 3.1 ระบบพรรคการเมือง

3.2 การพรรคทางการเมือง

3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งมักจะสัมพันธ์กับความตื่นตัวทางการเมืองและความสนใจทางการเมืองเสมอ

3.4 ประเด็นปัญหาทางการเมือง เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้คน เข้าร่วมทางการเมืองสูงหรือต่ำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

3.4.1 position issues เป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชน

3.4.2 style issues เป็นประเด็นทางการเมืองที่มีความเป็นนามธรรมสูง มีความสลับซับซ้อนยากที่จะเข้าใจได้ เช่น ปัญหาเรื่องสิทธิเสรีภาพ ปัญหาเรื่องนโยบายต่างประเทศ

สรุป บัญบงการ และพรรคัก ผ่องแผ้ว (2527:4-5) ได้แบ่งกลุ่มตัวแปรที่ต้องพิจารณาออกเป็น 3 กลุ่มทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (deterministic theories) ซึ่งเน้นพิจารณาความต่างทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใช้สิทธิ

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (consciously rational theories) ซึ่งเน้นความสำนึกเชิงเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของบุคคล

3. ทฤษฎีระบบ (system theories) ซึ่งเน้นการพิจารณา เหตุการณ์ทางการเมืองและสังคม ในช่วงสมัยการเลือกตั้งหนึ่ง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใช้สิทธิ ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าวค่อนข้างสอดคล้องกับแนวคิดของ McClosky

สำหรับ Donald E. Stokes (1968:3) ได้แบ่งปัจจัยเชิงเหตุผลของการเข้าร่วมในกิจกรรมการเมือง ออกเป็น 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ

1. พิจารณาในเชิงให้คุณค่าทางด้านบวกของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายความว่าคนจะต้องเห็นคุณค่าของการเลือกตั้งจึงจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. พิจารณาการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายบางอย่าง เช่น ต้องการอำนาจ ต้องการให้มีการนำกฎหมายบางอย่างมาใช้กฎหมาย

3. วิจารณ์การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นการแสดงออกของความรู้สึกอันเป็นแรงผลักดันภายในของบุคคล ซึ่งเรียกว่าความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองนั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาปัจจัยการเข้าร่วมทางการเมืองในเชิงวัฒนธรรม และ ขบวนการกลุ่มเก่าทางการเมือง เช่น งานของ Almond & Verba และการศึกษาในเชิงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมกับการเข้าร่วมทางการเมือง เช่น งานของ Nie, powell และ Prewitt หรือการพัฒนาทางสังคมกับท่าทีทางการเมืองของ Karl Deutsch

กล่าวโดยสรุป ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. เหตุผลอันเป็นแรงจูงใจภายนอก คือ ผลที่ได้รับทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมจากการเข้าร่วมทางการเมือง

2. เหตุผลอันเป็นแรงผลักดันภายใน คือ เพื่อตอบสนองความเชื่อหรือความรู้สึกของคน ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งของแรงผลักดันภายในที่ทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน

2.2 บรรณกรรมด้านการศึกษาที่นำมา

การศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า

1. อาชีพ

จากการศึกษาวิจัยของกรมการปกครอง (2526:10) พบว่าอาชีพมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือ อาชีพเกษตรกรและประมงมีแนวโน้มของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ในขณะที่อาชีพรับจ้างไม่สนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนอาชีพลูกจ้างพนักงานเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าไปใช้สิทธิมากพอสมควร ซึ่งมากกว่ากลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐกิจ

ไพรัตน์ เตชะเสถียร (2525:110) พบว่าผู้ที่มียาชีพค้าขาย ธุรกิจ และอาชีพเกษตรกรมีความรู้สึกที่ต่อการเมืองมากกว่าผู้ประกอบการอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพ ครู-อาจารย์ ไม่พอใจการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด

รองลงมาคือกลุ่มข้าราชการและนักธุรกิจ ส่วนเกษตรกรเป็นกลุ่มที่พอใจมากที่สุด อย่างไรก็ตามความแตกต่างเหล่านี้มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527:133-134) พบว่าผู้เป็นข้าราชการ นักธุรกิจและครู อาจารย์ มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองมากกว่าผู้ประกอบอาชีพอย่างอื่น กล่าวคือประมาณร้อยละ 70 ของผู้ตอบที่เป็นข้าราชการร้อยละ 66 ของนักธุรกิจ และร้อยละ 56 ของผู้ที่เป็นครูอาจารย์ระบุว่าตนไปลงคะแนนเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่พลเมือง ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและกรรมกรมีประมาณร้อยละ 42 และ 46 ตามลำดับ ผู้วิจัยให้ข้อสังเกตว่าผู้ตอบที่มีอาชีพมั่นคงและใช้วิชาชีพขั้นสูงจะไปลงคะแนนเสียงด้วยเหตุผลของการถูกชักจูงน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพไม่มั่นคง

เมื่อพิจารณาทางด้านความรู้สึกต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มชาวนา ในเขตหัวหมาก ฉาดกระบัง และชาวสวนในเขต นนทบุรี และพระโขนง จำนวน 50 คน ในงานวิจัยแบบสำรวจเบื้องต้น ในปี 2528 ของ อธิศ ชีวะวัฒน์ (2529:58-62) พบประเด็นคำตอบที่น่าสนใจมากกล่าวคือ ต่อคำถามที่ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยขณะนี้ควรคงไว้หรือไม่ ปรากฏว่าชาวนาชาวสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบว่าควรคงไว้ร้อยละ 28 ไม่ควรคงไว้ร้อยละ 4 และไม่แน่ใจถึงร้อยละ 66 และต่อคำถามที่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีส่วนช่วยให้ชีวิตดีขึ้นหรือไม่ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 6 นอกว่าดีขึ้น ในขณะที่ร้อยละ 80 ตอบว่าไม่ดีขึ้น และไม่แน่ใจร้อยละ 14 นอกจากนั้นยังมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวนาชาวสวนถึงร้อยละ 70 ที่ตอบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ทำหน้าที่ของตน มีเพียงร้อยละ 2 ที่ตอบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทำหน้าที่ของตน ส่วนอีกร้อยละ 28 ตอบว่าไม่แน่ใจ จะเห็นได้ว่า ชาวนา ชาวสวนในเขต กทม. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากนัก

กล่าวโดยสรุปผู้ที่มิมีสถานภาพทางอาชีพค่าเช่นเกษตรกร และประมง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ ในขณะที่เกษตรกร กรรมกร ที่มีอาชีพขาดแรงงาน อาชีพรับจ้างจะตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ช้ากว่า มีแนวโน้มจะถูกระดมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่า มีความเชื่อมั่นในสมรรถภาพทางการเมืองของตนต่ำกว่ามีทัศนคติที่ดี

คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่กลับไม่เชื่อถือการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่มีสถานภาพทางอาชีพสูงคือกลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ ไปลงคะแนนเสียงเพราะถือเป็นหน้าที่พลเมืองดี และเชื่อในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแต่ไม่เชื่อถือการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. และรัฐบาล

2. เพศ

Bone & Ranney (1976:36) พบว่าเพศชายจะมีความกระตือรือร้นและรู้สึกว่าการออกเสียงเลือกตั้งของตนมีความสำคัญมากกว่าเพศหญิง

Tingsten (อ้างในเชาว์ ไพโรจน์โรจน์, 2530:20) ศึกษาพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคที่มีนโยบายเป็นแบบอนุรักษนิยมและยึดนโยบายตามหลักคำสอนของศาสนามากกว่าชาย และขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มที่จะเลือกพวกที่มีความรุนแรงน้อยกว่าชาย

ไพรัตน์ เตชะเสถียร (2525) พบว่าประชาชนในชนบทที่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเนื่องจากถูกระดมมากกว่าเกิดฉันทุนด้วยตนเองและพบว่าเพศหญิงมีแนวโน้มถูกระดมมากกว่าชาย

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ม่วงแก้ว (2527:17) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในปี 2526 และได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในปี 2522 สรุปว่า เพศชายลงคะแนนเสียงโดยตัดสินใจว่าจะเลือกผู้สมัครคนใดได้เร็วกว่าเพศหญิงเล็กน้อย และนอกจากนั้นเพศชายจะคำนึงถึงพรรค คำนึงถึงนโยบายของพรรค และมีความเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่าเพศหญิงด้วยเช่นกัน

กรมการปกครอง (2529:175-176) พบว่าเพศชายมีความสนใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

3. อายุ

Bone & Ranney (1976:102) ศึกษาพบว่าอายุและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันทางบวกกล่าวคือ ยิ่งคนมีอายุมากขึ้นจะมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ไพรัตน์ เตชะเสถียร (2525:99) กลับพบว่าคนที่มียาสู่มากกว่า มีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะถูกระดมมากกว่า และมีความรู้ทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

สุจิต และ พรศักดิ์ (2527:227) พบว่าผู้ที่มาอยู่อยู่ในวัยกลางคนและวัยหนุ่มสาว มีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคล ส่วนผู้สูงอายุมีแนวโน้มสนใจเลือกตัวบุคคลมากกว่า ในขณะที่กลุ่มวัยกลางคน (31-50 ปี) มักมีความสนใจเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดโดยคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าผู้สูงอายุ หรือผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว

กรมการปกครอง(2529:173-178) พบว่าผู้มีอายุน้อยมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเลือกเป็นพรรคและตัดสินใจเลือกผู้สมัครไว้เป็นเวลานานมากกว่า ผู้สูงอายุ ซึ่งมักจะตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยคุณสมบัตินั้นตัวของผู้สมัคร เกี่ยวกับเรื่องอายุ กับพฤติกรรมการเลือกตั้ง ผลการศึกษาวิจัยชี้ว่า บุคคลที่มีอายุน้อยกว่าจะมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในลักษณะที่พึ่งปรารถนามากกว่ากล่าวคือ สนใจเลือกพรรคมากกว่าบุคคล เลือกโดยพิจารณานโยบายพรรคมากกว่า และไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าคนในวัยอื่น ๆ นอกจากนั้น ยังพบว่าผู้มีอายุน้อยตัดสินใจเลือกตั้ง ได้เร็วกว่าผู้สูงอายุ

4. การศึกษา

จากการศึกษาของ Almond & Verba (1963:210) เกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมืองใน 5 ประเทศ คือ อเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก พบว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง จะมีความระมัดระวังอิทธิพลของรัฐบาล ติดตามข่าวสาร มีข้อมูลข่าวสารการเมืองมีความรู้ลึกว่าตนเองมีอิทธิพลทางการเมือง ฯลฯ มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ

ไพรัตน์ เตชะเสถียร (2525:110) พบว่าระดับการศึกษาไม่ได้ทำให้ คนรู้สึกว่ามีสมรรถภาพทางการเมืองดีขึ้น

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ม่วงแก้ว (2525:226-227) พบว่าการศึกษามีส่วนอย่างมากต่อความแตกต่างในพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือผู้ที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มไปลงคะแนนด้วยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มถูกชักจูงไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ยากกว่า และมีแนวโน้มตัดสินใจว่าจะเลือกใครได้เร็วกว่าและแน่นอนกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคล และให้ความสำคัญในนโยบายของพรรคมากกว่า

กรมการปกครอง (2529:173-178) พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยคำนึงถึงพรรค และจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองเป็นสำคัญ สำหรับผู้ที่มีการศึกษาค่ำ มีแนวโน้มจะถูกชักชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ง่ายและตัดสินใจเลือกผู้สมัครได้ช้ากว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง

กล่าวโดยสรุปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้ม ถูกชักจูงได้น้อย นิยมเลือกพรรคมากกว่าบุคคลตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองได้เร็วกว่า และมีความมั่นคงในการตัดสินใจมากกว่า ผู้ที่มีการศึกษาค่ำ อย่างไรก็ตามกล่าวสำหรับประเทศไทยแล้วระดับการศึกษาไม่ได้ทำให้คนรู้สึกมีสมรรถภาพทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือแม้ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าก็ไปใช้สิทธิเลือกโดยคิดว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองก็มากกว่าที่จะมองเห็นการตัดสินใจของคนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง

5. ที่อยู่อาศัย

สุจิต บุญขงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527:226-227) พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในเมือง มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงด้วยเห็นว่า เป็นหน้าที่พลเมืองมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท และให้ความสำคัญแก่พรรคและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร

กรมการปกครอง(2529:173-178) พบว่าผู้ที่อยู่ในชนบทมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีเป้าหมายทางการเมืองเช่น(การคำนึงถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ในขณะที่ผู้อาศัยในเขตเมืองและกรุงเทพ ฯ มีแนวโน้มจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเพราะหน้าที่พลเมืองมากกว่า

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยถือว่าเป็นหน้าที่พลเมืองมากกว่า

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในประเทศไทย พบว่า
ยังมีการศึกษาเรื่องนี้อย่างเฉพาะเจาะจงค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามพบมีการศึกษาที่จะอ้าง
อิงเป็นแนวทางได้บ้าง เช่น การศึกษาของไพศาล สุริยมงคล และนริศวรรณ จินตทานนท์
(2525:43-45) และการศึกษาของลลิต ชีวเวคิน(2529:11) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอใจ
ในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่พอใจต่อการทำงานของรัฐบาล แต่ก็ยังตอบว่า
จะไปเลือกตั้งตามปกติ ซึ่งนั่นหมายความว่า การเลือกตั้งกับความมุ่งหวังทางการเมืองการ
ปกครองเป็นคนละเรื่องกัน

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ พ่องแผ้ว (2527:181-182) พบว่าการเลือกตั้ง
ของประชาชนไม่เกี่ยวข้องกับความพอใจหรือไม่พอใจของประชาชนต่อระบบการเมืองเพราะ
ประชาชนไปเลือกตั้งตามหน้าที่ และประชาชนก็ไม่ได้คาดหวังว่าการเลือกตั้งจะเป็นการ
เลือกรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ และกำหนดนโยบาย แต่การศึกษาของกรมการปกครอง
(2529:177) กลับพบความเกี่ยวพันกันในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ผู้ที่พอใจต่อบทบาทของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร มักจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ไม่พอใจ

จรรยา สุภาพ และพรศักดิ์ พ่องแผ้ว (2527:152-153) พบว่าผู้ลงคะแนนเสียง
ไปใช้สิทธิเพราะถือว่าเป็นหน้าที่มากกว่าที่จะไปลงคะแนนเสียงเพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงทาง
การเมืองหรือมุ่งเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงยังไม่ใช่เป็นการ
แสดงออกซึ่งความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ไพรัช เตชะเสถียร(2525:120)สรุปว่า ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ไปลงคะแนน
เสียงเพราะถูกระดมมากกว่าไปด้วยความสำนึกของตนเอง ซึ่งนอกจากจะมีปัจจัยจากส่วนอื่นแล้ว
ความรู้สึกไม่มีประสิทธิภาพทางการเมืองก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลดังกล่าว สุนันท์
อึงเกิดโชค(2529:45) ศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ หรือค้าขาย เศรษฐ
มีการศึกษาสูง มีอาชีพอยู่ในวัยกลางคน และมีถิ่นที่อยู่ในเมืองเข้าใจบทบาทของ ส.ส. สูงกว่า
แต่กลุ่มคนที่เข้าใจบทบาทมากกว่ากลับไปเลือกตั้งน้อยกว่าผู้ที่ไม่เข้าใจคือกลุ่มแม่บ้านและ
เกษตรกรซึ่งมักตอบว่าไม่ทราบหน้าที่ของ ส.ส.

นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนเลือก ส.ส. จากความคาดหวังของตนมากกว่าตาม
หน้าที่ที่กฎหมายกำหนด คือ พิจารณาคัดคนที่มีความใกล้ชิดกับตนมากกว่าจะคำนึงถึงความเป็นพรรค

สรุปว่าประชาชนไม่รู้หน้าที่ของ ส.ส. แต่ก็ไปเลือกตั้งเพราะถือว่า ส.ส. เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของตนเท่านั้น

พงศธร สัจจชล (2530:112) พบว่าความรู้สึกไว้วางใจและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง เป็นความรู้สึกโน้มเอียงพื้นฐานในจิตใจของบุคคล ซึ่งเมื่อผนวกเข้าใน ระดับที่แตกต่างกันแล้วจะทำให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมทางการเมือง ในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เช่น สนับสนุน คัดค้าน หรือเหินห่าง (alienated) ออกจากการเมือง พงศธร สรุปว่า ชนชั้นนำในหมู่บ้านไม่มีความไว้วางใจทางการเมืองเท่าใดนัก

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2538:92) กล่าวว่าสาเหตุที่ชนชั้นกลางเข้าร่วมคัดค้านความพยายามสถาปนาอำนาจรัฐนิยมนำโดยทหารในยุคสุจินดา คือ จุดเริ่มต้นที่ชนชั้นกลาง ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อที่พวกเขาจะได้มีหนทางในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไปในแนวทางที่พวกเขาต้องการ

กล่าวโดยสรุปความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในทางการเมือง โดยมีแนวคิดทางด้านสังคมวิทยาและด้านจิตวิทยา เป็นรากฐาน เพื่อที่จะตรวจสอบว่า บุคคลจะมีความรู้สึกมีอำนาจ และอิทธิพล หรือเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ได้หรือไม่ แนวทางการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นไปที่สอบถามถึงความรู้สึกพึงพอใจของบุคคลต่อบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สอบถามความพึงพอใจต่อนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือไม่ แล้วนำมาตรวจสอบกับพฤติกรรมการเลือกตั้ง และการเข้าร่วมทางการเมือง ซึ่งมักจะพบความไม่สอดคล้องกันเสมอ กล่าวคือ ทั้งที่ประชาชนไม่พอใจต่อการทำหน้าที่ของระบบการเมือง แต่ก็ยังแสดงพฤติกรรมการเลือกตั้งตามที่ถูกกำหนด ดังนั้นผู้ศึกษาส่วนใหญ่จึงสรุปในเชิงตรรกะว่า ประชาชนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองดี หากได้รู้สึกว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมืองอย่างแท้จริงไม่ พริสคิลล์ ม็องแนว (2527:171) สรุปจากการศึกษาของเขาว่า แม้การศึกษาที่สูงขึ้นของประชาชนก็ไม่ได้ทำให้เขารู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองแตกต่างไปจากผู้ที่มีการศึกษาค่ำ การศึกษาช่วยให้ประชาชนเพียงได้เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีขึ้นข้อสรุปดังกล่าวก็ยังไม่ได้แตกต่างไปจากผลการศึกษาของสำนักวิจัย (2510:207)

เมื่อ 20 กว่าปีเศษมาแล้วเกี่ยวกับเหตุการณ์การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งแม้จะพบว่าความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับเทศบาล การได้รับข่าวสารการเลือกตั้ง การมีผลประโยชน์แห่งตนการมีอุดมการณ์ทางการเมือง จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ความสัมพันธ์นี้ไม่มากนัก และที่น่าสนใจยิ่งคือ ข้อค้นพบที่ว่าผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีลักษณะของการใช้เหตุใช้ผลในการแสดงพฤติกรรมการเลือกตั้งตามหลักการประชาธิปไตยน้อยมาก กล่าวคือผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งค่าไม่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับเทศบาล ไม่รู้สึกว่าตนมีผลประโยชน์ได้-เสียกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล เชื่อถือศรัทธาและมีอุดมการณ์ตามระบอบประชาธิปไตยต่ำ แต่ก็ยังไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งนั่นย่อมพอสรุปได้ว่าไปเลือกตั้งตามหวั่นใจที่ความจำเป็นมากกว่าที่จะรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง อย่างแท้จริง

2.3 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

2.3.1 ตัวแปรอิสระ

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องบ่งชี้ว่า ประชาชนที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันเสมอ ดังนั้น ในที่นี้ศึกษาในด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจ เรื่องอายุ ถิ่นที่อยู่ โดยเน้นเรื่องอาชีพกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

การศึกษารูสึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ

1. นักวิชาการจำนวนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพ และไร้ประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งในการอธิบายและทำนายว่าประชาชนจะเข้าร่วมหรือจะมีความเฉยเมยทางการเมือง ในทัศนะของ McClosky (1968) ผู้ที่ไม่เข้าร่วมทางการเมืองมีอยู่ 2 ประเภท คือ กลุ่มที่มีสภาวะทางสังคมต่ำ ไม่เข้าร่วมทางการเมืองเพราะความไม่สนใจ ไม่รู้ ในขณะที่อีกกลุ่มเป็นผู้ที่มีสภาวะทางสังคมสูงการไม่เข้าร่วมทางการเมืองของชนกลุ่มนี้เป็นไปด้วยความจงใจ การศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเท่านั้นจึงจะสามารถอธิบายความเฉยเมยทางการเมืองของชนกลุ่มนี้ได้ นอกจากนั้นยังมีผลการศึกษาของนักวิชาการในประเทศไทยอีกจำนวนหนึ่ง ที่พบว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง สามารถช่วยอธิบายพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี

2. ปรากฏการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยมักนำผลการศึกษาวิจัยมาอธิบายไม่ได้ในบางกรณี เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในชนบท ทำไมผู้ที่มีสภาวะทางสังคมต่ำ และด้อยการศึกษาจึงไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าประชากรในกรุงเทพฯ หรือตามเมืองใหญ่ในต่างจังหวัด หรือทำไมเมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีคนขึ้นกลางมากขึ้น มีการพัฒนาทางข่าวสารข้อมูลมากขึ้น ประชาชนไทยจึงยังคงเข้าร่วมทางการเมืองอย่างมีจิตสำนึกตามระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำอยู่เช่นเดิม ทั้ง ๆ ที่ ผลการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ผลการศึกษาของ Almond & Verba ใน political culture หรือ ผลการศึกษาของ Norman K. Nie Bingham Powell และ Kenneth Prewitt ใน Social Structure and political participation กลับพบปรากฏการณ์ตรงข้าม การศึกษาในประเทศไทยหลายชิ้นก็พบว่า การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจสังคมยังไม่ก่อผลอย่างมีนัยสำคัญกับการเข้าร่วมในทางการเมืองของประชาชน เช่น การศึกษาของ สมยศ เทียมชัยบุญทวี (2525) ซึ่งพบว่า การเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการเข้าร่วมในทางการเมืองของประชาชน หรือแม้แต่เรื่องความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบกับสังคมต่างวัฒนธรรมก็พบว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง แต่จากการศึกษาในไทยของ

สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2527:177) กลับพบว่าการศึกษาไม่ได้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้น

ผู้ศึกษามีความเชื่อว่าพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนไทยที่พิจารณาในเบื้องต้นแล้วผิดเพี้ยนไปจากข้อสรุปของการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ สามารถจะอธิบายได้ด้วยตัวแปรความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในทางสังคม ในทัศนะของนักสังคมวิทยา เช่น Marx ในเรื่อง Alienation และ Durkheim ในเรื่อง Anomie รวมทั้ง Seeman ได้ให้แนวทางในการพิจารณาลักษณะของผู้แปลกแยกในทางสังคมและ Inkeles ที่ใช้ความรู้สึกมีประสิทธิภาพเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงลักษณะของ Modern man ได้บอกนัยของความรู้สึกมีประสิทธิภาพว่า คือ ความรู้สึกเชื่อมั่นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าตนสามารถควบคุมและเอาชนะสภาวะแวดล้อม ทางธรรมชาติและทางสังคมได้

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองตามทัศนะของ Prewitt (1968), Lane (1959), Lasswell (1954) และ Rush & Althoff เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เชื่อว่าตนเองมีอำนาจ มีความสามารถ มีความเหมาะสม ต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง ซึ่งเป็นเรื่องของความรู้สึกในเชิงจิตวิทยาของบุคคล ที่เกิดขึ้นจากภาพสะท้อนของสภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่เข้ามาสู่การรับรู้ของบุคคล ดังนั้นความรู้สึกมีประสิทธิภาพจึงประกอบด้วยปรากฏการณ์ 2 มิติที่สัมพันธ์กันอยู่กล่าว คือ

มิติแรก คือ การรับรู้และเข้าใจสภาวะแวดล้อมทางการเมืองในเชิงอัตวิสัย (subjective) ของบุคคลกล่าวโดยง่ายคือเป็นการรับรู้และเข้าใจปรากฏการณ์ตามความคิดของเขาเอง ซึ่งมักจะต่างกันไปตามจิตลักษณะของแต่ละบุคคล

มิติที่สอง คือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเชิงภาวะวิสัย (objective) เป็นปรากฏการณ์ของสภาวะแวดล้อมทางการเมืองที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมด้วยตัวของมันเอง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นความรู้สึกในเชิงอัตวิสัยของบุคคล ซึ่งเชื่อว่าตนสามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ตามอัธยาศัยของตนซึ่งถือเป็นความรู้สึกทางด้านบวก ตรงข้ามกับผู้ที่มีความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพซึ่งมีความรู้สึกไปทางด้านล่างต่อระบบการเมืองการปกครอง

สภาพแวดล้อมทางการเมืองมี 2 ด้านเช่นกัน คือด้านที่เป็นบวกหมายถึงด้านที่
เอื้อให้คนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ในขณะที่ด้านลบ มีผลไปในทางตรงข้าม

อย่างไรก็ตามการเกิดความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง แม้จะเป็น
ความรู้สึกในเชิงอัตวิสัย มันก็ไม่ได้เกิดขึ้นโดยการคิดเอาเองอย่างเลื่อนลอยของแต่ละบุคคล
แต่ความรู้สึกนี้เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อภาพสะท้อน ที่เกิดจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคม
และความสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่างกันของบุคคล ตามทัศนะของกลุ่ม Marxist เชื่อว่ารูปการ
จิตสำนึกของคนมีรากฐานมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการผลิตนั่นเอง

กล่าวในทางการเมืองความสัมพันธ์ที่มีส่วนกำหนดรูปการจิตสำนึกของคนมาจาก
ความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ ที่สำคัญคือความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐ รูปธรรมคือความสัมพันธ์
ระหว่างประชาชนกับกลไกอำนาจรัฐนั่นเอง

ดังนั้นเพื่อเป็นที่ชัดเจนว่าความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชน
ไทยจะมีทิศทางอย่างไร ในที่นี้จะพิจารณาบทบาทของอำนาจรัฐที่มีต่อประชาชนโดยทั่วไปก่อน

ถ้ามองปรากฏการณ์ทางการเมือง จากแง่มุมทางวัฒนธรรม ซึ่งถือว่าเป็นภาพสะท้อน
ของวิถีคิด วิถีชีวิตทางการเมืองของประชาชน นักวิชาการบางท่าน (David Wilson)
มองว่าที่ประชาชนเฉยเมยทางการเมือง เพราะมีวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างที่ไม่ส่งเสริม
ให้คนเข้าร่วมทางการเมือง นอกจากนั้นศาสนาที่คนไทยยึดถือก็ไม่ส่งเสริมให้ประชาชน
เข้าไปสู่การแข่งขันในทางอำนาจ ประกอบกับวิถีทางเศรษฐกิจของประชาชนไม่ถูก
ผลกระทบจากการเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองอย่างรุนแรง

นักวิชาการส่วนหนึ่ง มองว่าคนไทยมีวิถีชีวิตที่ยอมรับอำนาจของเจ้าขุนมูลนาย
มาแต่อดีตและในปัจจุบันก็เปลี่ยนมาเป็นการยอมรับอำนาจของข้าราชการโดยไม่ได้แข็ง
ดังนั้นบทบาททางการเมืองจึงเป็นของข้าราชการ แม้ในปัจจุบันจะมีผู้เข้าไปมีส่วนร่วม
ทางการเมืองมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นกลุ่มพ่อค่านักธุรกิจและกลุ่มคนชั้นสูงในสังคมอยู่นั่นเอง ซึ่ง
เมื่อมองในอีกด้านหนึ่งมีผู้ให้ข้อเสนอในการพิจารณาว่าคนไทยผูกพันอยู่กับระบบอุปถัมภ์ และ
ยึดมั่นในการเรียงลำดับชั้นของคน ดังนั้นคนที่อยู่ในระดับล่างจึงถือว่าการเมืองเป็นเรื่อง
ของคนอีกกลุ่มหนึ่ง สำหรับคนแล้วอ่อนด้อยอำนาจเกินกว่าที่จะทำอะไรได้นอกจากการรับ
การอุปถัมภ์คุ้มครอง

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมของคนไทยตามแนวดังกล่าวแม้จะมีข้อโต้แย้งอยู่ว่าสามารถอธิบายชีวิตทางการเมืองของประชาชนไทยได้หรือไม่ แต่ในทัศนะของผู้ศึกษาแล้วยังเชื่อว่าแนววิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวยังสามารถใช้อธิบายได้ในระดับหนึ่ง อย่างน้อยก็ทำให้พอพิจารณาได้ว่ารากฐานวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างได้วางตัวอย่างซับซ้อนอยู่ในจิตสำนึกของประชาชนไทยต่อการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้นับวันจะเสื่อมถอยไปแล้วแม้ว่าขณะนี้ยังสามารถครอบครองจินตภาพทางด้านการเมืองของคนไทยส่วนใหญ่ได้ ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการผลิตที่มีลักษณะก้าวหน้ากว่าได้เข้ามาแทนที่แล้ว อำนาจอธิปไตยปัจจุบันเปลี่ยนบทบาทและยุทธวิธีตามพื้นฐานความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบใหม่ ซึ่งต่อกรณีนี้ Peter F. Bell (2533:112-145) กล่าวว่า เมื่อพิจารณาในเชิงโครงสร้างแล้วรัฐมีบทบาทหน้าที่สืบทอดความสัมพันธ์ทางการผลิตเพื่อสืบทอดวิถีการผลิตที่ครอบงำเอาไว้ นั่นคือการวางกฎเกณฑ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสะสมทุนเชื่อมต่อไปถึงในชนบท เขากล่าวเสริมว่าแม้ว่าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง รัฐอาจจะดูเหมือนว่ามีความเป็นอิสระ มีการกระทำที่ไม่ขึ้นต่อผลประโยชน์สองชั้นที่ครอบงำ แต่ในระยะยาวแล้วรัฐจะต้องพยายามสืบทอดความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างแน่นนอน ในส่วนวิธีการนั้น ได้ใช้วิธีการครอบงำในหลายรูปแบบ Phillips Hirsch (2533:146-203) กล่าวว่ารัฐไทยสมัยใหม่ได้ใช้รูปแบบของการพัฒนา เพื่อดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เพื่อเป็นการครอบงำและบังคับควบคุมยังที่หากจะเกิดขึ้น ในขณะที่ Chayan Vaddhanaphuti (1984:561-576) ได้ชี้ว่า รัฐได้อาศัยกลไกทางสถาบันทุกประการที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน หรือวัด เพื่อครอบงำรูปแบบการจิตสำนึกหรืออุดมการณ์ความเชื่อของประชาชนให้เป็นไปตามทิศทางที่รัฐปรารถนา

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ทำให้เข้าใจได้ว่ารัฐนั่นเองเป็นผู้กำหนดทิศทางของความสำคัญและความเป็นไปในสังคมและการเมือง หรือแม้แต่ว่าจะพิจารณาอำนาจรัฐในเชิงรูปธรรมซึ่งหมายถึงกลไกอำนาจรัฐในท้องถิ่น ที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งกลไกรัฐเหล่านี้ก็ไม่เคยเป็นกลางในฐานะผู้รักษากติกาอย่างแท้จริงซึ่งไม่ว่าสิ่งตกต่ำความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนให้เพิ่มขึ้นไปอีก

โดยสรุปตามรูปธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จากสังคมที่ถูกครอบงำด้วยชนชั้นสูงมาแต่อดีต ต่อเนื่องด้วยยุทธวิธีใหม่ ๆ แห่งการครอบงำด้วยกลไกอำนาจรัฐในปัจจุบัน ยังคงทำให้ประชาชนในชนบทมีจิตสำนึกที่ยอมจำนนต่ออำนาจที่เหนือกว่า ประกอบกับระบอบการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตยก็ยังไม่ได้สร้างความเชื่อมั่นว่า หลังการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงทิศทางของการเมืองได้ ซึ่งตามความหมายแล้ว ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง จะต้องเป็นความรู้สึกในเชิงบวก เสมอไม่ว่าสภาพแวดล้อมทางการเมืองซึ่งเป็นความจริงเชิงภาวะวิสัยจะเป็นอย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยแล้วสภาพแวดล้อมทางการเมืองไม่ได้มีลักษณะที่จะเอื้อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเชื่อว่า โดยภาพรวมแล้ว ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนไทยจะต่ำกว่าปกติ แม้แต่คนที่มีการศึกษาสูงซึ่ง Almond & Verba (1963:210) ศึกษาแล้วพบว่าการศึกษาเป็นตัวแทนที่สำคัญยิ่ง แต่ในประเทศไทย สุจิต บุญบงการและ พรศักดิ์ พ่องแผ้ว (2527:154-182) กลับพบว่าการศึกษาไม่ได้ช่วยให้คนรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้น

ดังนั้นเมื่อประเมินว่าความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของคนไทยโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ตัวชี้วัดแบบปร (index) และเครื่องมือวัดซึ่งหมายถึง ข้อคำถามที่เป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมของกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้ค่อนข้างมีข้อจำกัดในแง่ที่ว่าการศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนในประเทศไทย ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับได้กว้างขวาง ในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะตรวจสอบความเชื่อถือและความพึงพอใจต่อระบอบการเมืองแล้ว ยังจะใช้ตัวชี้วัดแบบปร ตามแนวทางของ Kenneth Prewitt ซึ่งกล่าวว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองหมายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรู้สึกว่ามีอำนาจมีความสามารถ และมีความสำคัญ หรือ มีความหมายต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

Prewitt กล่าวเสริมว่าในแง่ของการศึกษาความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมักนิยามศึกษาถึงความพึงพอใจของบุคคลต่อรัฐต่อนโยบายและต่อระบอบการปกครอง เพราะความที่เชื่อว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างสูงยิ่งกับรูปธรรมของการเมืองการปกครองเหล่านี้

ในการศึกษาคั้งนี้จะตรวจสอบความรู้สึกรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองโดยใช้ตัวชี้

5 ข้อคือ

1. ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองการปกครองว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้หรือไม่
2. ความรู้สึกพึงพอใจต่อระบอบการเมืองการปกครองเช่น ความรู้สึกพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. รัฐบาล และข้าราชการต่อการแก้ไขปัญหาในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้หรือไม่
3. ความรู้สึกมีอำนาจ
4. ความรู้สึกมีความสามารถ
5. ความรู้สึกมีความสำคัญหรือมีความหมาย

2.3.2 ตัวแปรตาม

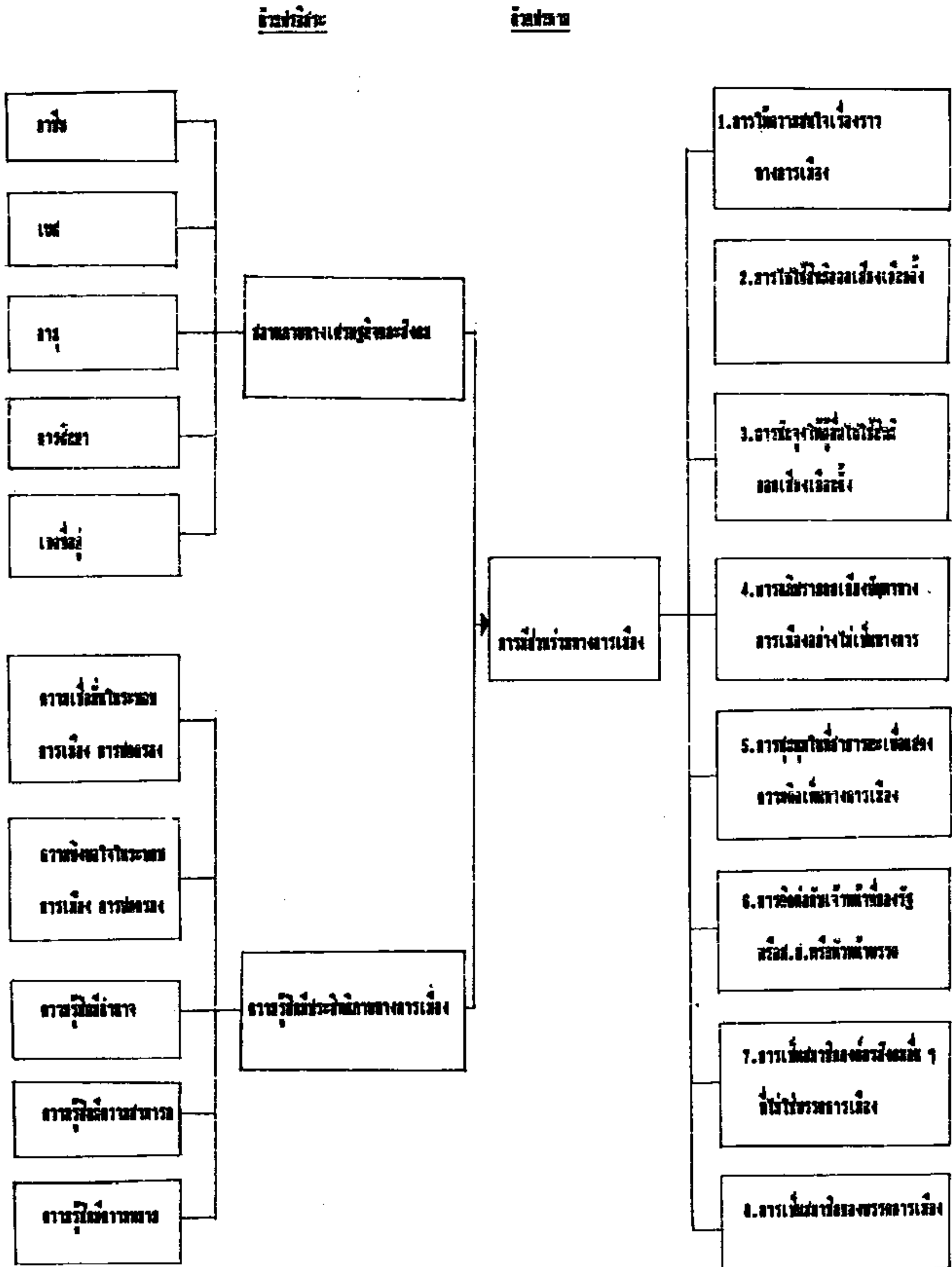
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้ทัศนะของ Rush & Althoff และ Milbrath เป็นแนวทางในการศึกษา โดยปรับให้เหลือ 8 ระดับ จากต่ำไปสูง คือ

1. การให้ความสนใจข่าวสารทางการเมือง
2. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
3. การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
4. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ
5. การชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เช่น เดินขบวน
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ส.ส. หรือ ผู้นำพรรคการเมือง เพื่อประโยชน์ทางการเมือง
7. การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง
8. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

โดยเห็นเป็นตัวแทน (Model) ที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

การพัฒนาระบบงาน

สมมติฐานในการศึกษา

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนร่วมทางการเมือง

- 1.1 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.3 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน
- 1.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างจาก
- 1.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกับ

ประชาชนในชนบท

2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนที่ระดับต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

ส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

นิยามปฏิบัติการ

1. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

หมายถึง การที่บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งรู้สึกว่าตนมี อำนาจ มีความสามารถ และมีความหมายต่อการปรับเปลี่ยนทิศทางการเมืองได้ รวมทั้งมีความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครองและมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล

2. ความรู้สึกมีอำนาจ

หมายถึง บุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในลักษณะที่จะผลักดันทางการเมืองได้

3. ความรู้สึกมีความสามารถ

หมายถึง บุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองมีวิธีการที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงการเมืองได้

4. ความรู้สึกมีความหมาย

หมายถึง บุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการเมืองได้

5. ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองการปกครอง

หมายถึง ความเชื่อมั่นว่ากลไกราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, รัฐบาล ความระบอบประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาพื้นฐานรวมทั้งปัญหาเรื่องสิทธิเสรีภาพของคนได้

6. ความพึงพอใจในระบบการเมืองการปกครอง

หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลรวมทั้งมีความเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมกับสังคมไทย

7. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ต่อไปนี้

7.1 การให้ความสนใจข่าวสารทางการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทาง สื่อมวลชนเช่น ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์

7.2 การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

หมายถึง การที่ประชาชนสนใจและไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

7.3 การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

หมายถึง การแสดงออกในการชักจูง สนับสนุนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทางการเมืองในระบอบรัฐสภา

7.4 การอภิปรายออกเสียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ

หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นบุคคล
การเมืองทางการเมือง โดยมีบทบาทในการริเริ่มบุคคลหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
มากกว่าการรับฟังแต่เพียงอย่างเดียว

7.5 การชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมชุมนุม เพื่อแสดงพลังทางการเมือง
ในด้านการรณรงค์เพื่อให้สาธารณะได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือสนับสนุนหรือคัดค้านการดำเนินการ
หรือการออกกฎหมายใดๆ

7.6 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ส.ส. หรือ ผู้นำพรรคการเมือง เพื่อประโยชน์ทางการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนสื่อความคิดเห็นของตนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ
ส.ส.หรือผู้นำพรรคการเมือง ทั้งเพื่อสื่อข่าวสาร สนับสนุนหรือคัดค้านการดำเนินการใดๆ
หรือเรียกร้องให้ดำเนินการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการต่างๆ เช่น การบุคคลโดยตรง การ
ส่งจดหมาย การโทรเลข การส่งโทรสาร เป็นต้น

7.7 การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนเคยเป็นหรือเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมือง
หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการประชุมสังสรรค์ การร่วมวางแผนรณรงค์
ทางการเมืองการช่วยเหลือเพื่อนแนวคิดต่าง ๆ หรือการบริจาคสิ่งของหรือเงินทองรวมถึง
การเข้าร่วมระดับวิ่งเดินหาเงินช่วยเหลือองค์กร หรือเป็นกรรมการขององค์กร

7.8 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

หมายถึง การที่ประชาชนเคยเป็นหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือเลือกตั้ง ร่วมประชุมสังสรรค์ ร่วมวางแผนการเลือกตั้งหรือบริจาคสิ่งของหรือเงินทอง รวมทั้งวิ่งเต้นหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัคร จนถึงการสมัครรับเลือกตั้ง และการเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง

8. เขตเมือง

หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล

9. เขตชนบท

หมายถึง ชุมชนที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาล

ตัวแปร ตัวชี้วัด คำถาม

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
1.ภูมิหลังของบุคคล		
1.เขตที่อยู่	1.ในเมือง 2.ในชนบท	1.เขตสุขภาพ 2.เขตนอกสุขภาพ
2.เพศ	1.ชาย 2.หญิง	1.ชาย 2.หญิง
3.อายุ	1.18-30 ปี 2.31-40 ปี 3.41 ปีขึ้นไป	
4.การศึกษา	1.ไม่ได้เรียน - จบประถมศึกษา 2.จบมัธยมศึกษา 3.จบอนุปริญาหรือเทียบเท่า 4.จบปริญาตรีขึ้นไป	
5.อาชีพ	1.แพทย์ พยาบาล 2.แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร 3.ครู อาจารย์ 4.ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมือง	1. ความเชื่อมั่นในระบบ การเมืองการปกครอง	1.1 ในการไปติดต่อกับทางอำเภอ หรือหน่วยราชการต่าง ๆ เมื่อ เขารู้ว่าท่านเป็นใครแล้ว ท่าน คิดว่าเขาจะช่วยเหลือท่านมาก น้อยเพียงใด 1.2 ถ้าตัวท่านและญาติพี่น้องมีปัญหา เรื่องถูกขับไล่ออกจากที่ทำกิน ท่านคิดว่าส.ส. ของท่านสามารถ ที่จะช่วยแก้ปัญหาได้มากน้อย เพียงใด 1.3 ถ้ามีปัญหาอย่างใด อย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นกับท่านหรือญาติพี่น้อง ของท่าน ท่านคิดว่ารัฐบาลจะ ช่วยท่านได้มากน้อยเพียงใด 1.4 ท่านคิดว่าการใช้อำนาจทาง การเมืองตามวิถีทาง ประชาธิปไตย สามารถช่วย แก้ปัญหาต่างๆได้มากน้อยเพียงใด
	2. ความรู้สึกพอใจในระบบใน การเมืองการปกครอง	2.1 จากอดีตจนถึงปัจจุบันท่านพอใจ กับการปฏิบัติหน้าที่ของส.ส. มากน้อยเพียงใด

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมือง	2. ความรู้สึกพอใจในระบอบใน การเมืองการปกครอง	2.2 จากอดีตจนถึงปัจจุบันท่านพอใจ กับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล มากน้อยเพียงใด 2.3 ท่านคิดว่าประชาธิปไตยเป็น ระบอบการปกครองที่เหมาะสม กับสังคมไทยมากน้อยเพียงใด
	3. ความรู้สึกมีอำนาจ	3.1 ถ้าท่านมีความไม่พอใจในการ ทำงานของหน่วยราชการใน ท้องถิ่นของท่านและท่านได้ ร้องเรียนไปยังเจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบเรื่องนั้น ท่านคิดว่า เขาจะสนใจข้อร้องเรียน ของท่านมากน้อยเพียงใด 3.2 ท่านคิดว่า การเรียกร้องใน ทางการเมืองของท่านจะได้รับ การยอมรับจากส.ส.ของท่าน มากน้อยเพียงใด 3.3 ท่านคิดว่า การเรียกร้องใน ทางการเมืองของท่านจะได้รับ การยอมรับจากรัฐบาล มากน้อยเพียงใด

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
2. ความรู้สึกมีประสิทธิภาพ ทางการเมือง	4. ความรู้สึกมีความสามารถ	4.1 ท่านคิดว่าท่านมี วิธีการที่จะเรียกร้องให้ส.ส. หรือรัฐบาลดำเนินการใดๆตามที่ ท่านต้องการมากน้อยเพียงใด 4.2 ถ้าท่านพยายามหาทางยับยั้ง การออกกฎหมายหรือการ กระทำใดๆที่ท่านเห็นว่า ไม่ถูกต้อง ท่านคิดว่ามี ทางสำเร็จมากน้อยเพียงใด
	5. ความรู้สึกมีความหมาย (มีความสำคัญ)	5.1 ท่านคิดว่าคะแนนเสียงของท่าน มีความหมายต่อการได้หรือตกของ ผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. มากน้อย เพียงใด 5.2 ท่านคิดว่า คะแนนเสียงของท่านมี ความหมายต่อการได้หรือตกของ ผู้สมัครรับเลือกตั้งท่านนั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกสภาตำบล มากน้อย เพียงใด

ด้านปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	1. การให้ความสนใจเรื่องราวทางการเมือง 2. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 3. การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 4. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ 5. การชุมนุมในที่สาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือส.ส. หรือหัวหน้าพรรค	1. ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองหรือไม่ เพียงใด 2. ท่านเคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งส.ส. หรือไม่ เพียงใด 3. ท่านเคยชักชวนผู้อื่นให้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ เพียงใด 4. ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นเรื่องราวทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการหรือไม่ เพียงใด 5. ท่านเคยร่วมชุมนุมในที่สาธารณะหรือไม่ เพียงใด 6.1 ในการติดต่อกับหน่วยงานราชการท่านเคยได้ยังด้วยเหตุผลหากเจ้าพนักงานไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องหรือไม่ 6.2 ท่านเคยติดต่อส.ส. เพื่อเสนอความเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่ เพียงใด

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
3.การมีส่วนร่วมทางการเมือง	7.การเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่นๆที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	7.1 ท่านเคยหรือเป็นสมาชิกองค์กรอื่นๆที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ องค์กรใด (ระบุ...) 7.2 ท่านเป็นสมาชิกและร่วมวางแผนพรรคทางการเมืองกับองค์กรอื่นๆที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ เพียงใด 7.3 ท่านเคยเป็นสมาชิกและร่วมดำเนินการทางการเมืองกับองค์กรอื่นๆที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ 7.4 ท่านเคยช่วยบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ เพียงใด
	8.การเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง	8.1ท่านเคยหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ (ระบุ...) 8.2ท่านเคยวิ่งเต้นหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือไม่เพียงใด

ด้านปร	ตัวชี้วัด	คำถาม
3.การมีส่วนร่วมทางการเมือง	8.การเป็นสมาชิกของพรรค	8.3 ท่านเคยเข้าร่วมประชุมกับส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง เพื่อวางแผนทางการเมือง หรือไม่ เพียงใด 8.4 ท่านเคยใช้เวลาในการช่วย รณรงค์หาเสียงของ พรรคการเมืองหรือไม่เพียงใด 8.5 ท่านเคยบริจาคเงินหรือสิ่งของ ให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัคร หรือไม่ เพียงใด 8.6 ท่านเคยติดสติ๊กเกอร์หรือ โปสเตอร์ของพรรคการเมือง หรือไม่ เพียงใด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในเรื่องนี้มุ่งสำรวจลักษณะของควมมีประสิทธิภาพทางการเมือง
แบบแผนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไปใน 4 กลุ่มอาชีพ
คือกลุ่มแพทย์ พยาบาล กลุ่มครู อาจารย์ กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มแรงงานรับจ้าง เกษตรกร
กรรมกร ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้เพื่ออ้างอิง (infer) ไปถึงประชาชนใน 4 กลุ่ม
อาชีวดังกล่าวทั่วประเทศ โดยได้แบ่งระเบียบวิธีศึกษาในการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ช่วงก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ช่วงการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ช่วงก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 หน่วสในการวิเคราะห์

เป็นประชาชนแต่ละบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ประกอบด้วยประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ใน 4 กลุ่มอาชีพ
ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ในจังหวัดนครราชสีมา
ที่มีความแตกต่างหลากหลาย (Heterogeneous) ในด้านภูมิหลังทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมากพอที่จะคุณพฤติกรรมทางการเมือง
จำแนกตามอาชีพ จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง แบ่งเป็นอาชีพแพทย์
พยาบาล

จำนวน 100 ตัวอย่าง อาชีพครู อาจารย์จำนวน 100 ตัวอย่าง อาชีพข้าราชการจำนวน 100 ตัวอย่าง แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกรจำนวน 100 ตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้สุ่มตัวอย่างเป็น 2 เขต คือเขตในเมือง และเขตชนบทในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันโดยเขตในเมือง ได้แก่ พื้นที่ในเขตเทศบาลอำเภอเมือง ในเขตสุขภาพของอำเภอประทาย บัวใหญ่ และครบุรี ส่วนเขตชนบท ได้แก่ พื้นที่นอกเขตเทศบาลอำเภอเมือง นอกเขตสุขภาพของอำเภอประทาย บัวใหญ่ และครบุรี โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเจาะจงตามกรอบคิดใน 4 อาชีพ คือ แพทย์ พยาบาล ,ครู อาจารย์,ข้าราชการและ แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร กำหนดโควต้าอาชีพละ 100 ตัวอย่าง ในแต่ละอาชีพใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโดยบังเอิญ (Purposiveaccidental)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบกำหนดเป็น เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง (Self developed Tool) ที่สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 36 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ ตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเขตที่อยู่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีคำถามจำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 1-5 เพื่อความสะดวกและง่ายในการเก็บข้อมูลดังนั้นการ สร้างคำตอบในส่วนนี้จึงพยายามให้เป็นปรนัยมากที่สุด

คำถามที่ 3 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งคำตอบเป็น 6 ตัวเลือก คือ 1.18-20 ปี 2.21-30 ปี 3.31-40 ปี 4.41-50 ปี 5.51-60 ปี 6.81ปีขึ้นไป แล้วนำมาเสนอรวม แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 1.18-30 ปี 2.31-40 ปี 3.41 ปีขึ้นไป

คำถามที่ 4 ระดับการศึกษานำคำตอบออกเป็น 6 ข้อ คือ 1.ไม่ได้เรียน 2.จบประถมศึกษา 3.จบมัธยมศึกษา 4.จบอนุปริญาโทหรือเทียบเท่า 5.จบปริญาตรีหรือเทียบเท่า 6.จบปริญาโทขึ้นไป แล้วนำมาเสนอรวมเป็น 4 ช่วงคือ 1.ไม่ได้เรียนจนถึงจบประถมศึกษา 2.จบมัธยมศึกษา 3.จบอนุปริญาโทหรือเทียบเท่า 4.จบปริญาตรีขึ้นไป

คำถามที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับอาชีพ มี 9 ตัวเลือก คือ 1.แพทย์ 2.พยาบาล 3.ครู

อาจารย์ 4. ลูกจ้างธุรกิจเอกชน 5. คำขาทราชนอช 6. แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร
7. ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว 8. ไม่ได้ประกอบอาชีพ แม่บ้าน 9. ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
จากนั้นได้คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพแพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์
แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ เท่านั้นและ
นำมาจัดกลุ่มเป็น 4 กลุ่มอาชีพตามกรอบที่วางไว้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
ลักษณะแบบสอบถามในตอนนี้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยทำ
การแบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ ต่ำมาก ค่อนข้างต่ำ ปานกลาง ค่อนข้างสูง สูงมาก
ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 14 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 8 ถึงข้อ 19 โดยแบ่งแยกเป็นคำถามใน
5 ด้านดังนี้

ความเชื่อมั่นในระบอบการเมือง การปกครอง จำนวน 4 ข้อ โดยมีคำถาม
ที่เป็นตัวชี้วัด ได้แก่ คำถามที่ 6 ถึง 9

ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมือง การปกครอง จำนวน 3 ข้อ โดยมีคำถาม
ที่เป็นตัวชี้วัด ได้แก่ คำถามที่ 10 ถึง 12

ความรู้สึกมีอำนาจ จำนวน 3 ข้อ โดยมีคำถามที่เป็นตัวชี้วัด ได้แก่ คำถามที่
13 ถึง 15

ความรู้สึกมีความสามารถ จำนวน 2 ข้อ โดยมีคำถามที่เป็นตัวชี้วัด ได้แก่
คำถามที่ 16 ถึง 17

ความรู้สึกมีความหมาย มีความสำคัญจำนวน 2 ข้อ โดยมีคำถามที่เป็นตัวชี้วัด
ได้แก่ คำถามที่ 18 ถึง 19

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง คำถามในส่วนนี้
ต้องการถามถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผู้ตอบเคยกระทำหรือกระทำอยู่ โดยมี
4 ระดับของตัววัดคือ ไม่เคยเลย เคย นานๆ ครั้ง เคย บ่อยครั้ง เป็นประจำประกอบ
ด้วยคำถาม 17 ข้อ ตั้งแต่ ข้อ 20 ถึงข้อ 36

ความระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่าง ๆ ดังนี้

การให้ความสนใจข่าวสารทางการเมือง มีคำถามข้อที่ 20 เป็นตัวชี้

การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีคำถามข้อที่ 21 เป็นตัวชี้

การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีคำถามข้อที่ 22 เป็นตัวชี้
การอภิปรายออกเสียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ มีคำถามข้อที่
23 เป็นตัวชี้

การชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มีคำถามข้อที่
24 เป็นตัวชี้

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ส.ส. หรือ ผู้นำพรรคการเมือง จำนวน
2 ข้อ มีคำถามข้อที่ 25 และ 26 เป็นตัวชี้

การเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง จำนวน 4
ข้อ มีคำถามข้อที่ 27 ถึง 30 เป็นตัวชี้

การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 6 ข้อ มีคำถามข้อที่ 31 ถึง 36
เป็นตัวชี้

ส่วนข้อคำถามที่ 27 นั้นถามว่าเคยเข้าร่วมกับองค์กร ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่และใน
ข้อคำถามที่ 31 ถามว่า เคยเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหรือไม่ ข้อคำถามทั้งสองต้อง
การคำตอบในระดับนามอันดับ (Ordinal Scale) ดังนั้นในการวิเคราะห์ในคำถามทั้งสอง
นั้นจึงรวมคำตอบเป็นระดับนามอันดับคือ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วมเท่านั้น

3.4 เกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นตัววัดแบบนามบัญญัติ
(Nominal scale) จึงไม่ได้มีการให้คะแนนใดๆ

ตอนที่ 2 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ทุกข้อ มีตัววัด 5 ระดับ ที่ให้
คะแนนตามระดับต่าง ๆ กัน ทุกคำถาม คือ คำมากให้ 1 คะแนน ค่อนข้างคำให้ 2 คะแนน
ปานกลางให้ 3 คะแนน ค่อนข้างสูงให้ 4 คะแนน สูงมากให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 27 และ 31 มี
ตัววัด 4 ระดับ ที่ให้คะแนนตามระดับต่าง ๆ กัน ทุกคำถาม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนไว้
ดังนี้ ไม่เคยเลย 1 คะแนน เคย นานๆ ครั้ง 2 คะแนน เคย บ่อยครั้ง 3 คะแนน
เป็นประจำ 4 คะแนน ส่วนข้อที่ 27 และข้อที่ 31 นั้น มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ คือไม่เคยเลย
1 คะแนน เคยเข้าร่วม 2 คะแนน

3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 การทดสอบความมั่นคง (Face validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ในที่นี้ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ประเสริฐ รักโสด ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์ คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็น ผู้พิจารณา

จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข และทดลองเก็บข้อมูล (Tryout) กับประชาชนทั้ง อาชีพแพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์ ข้าราชการ และแรงงานรับจ้าง ในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน อาศัยแบบสอบถามจำนวน 45 ข้อ จากนั้น รวบรวมข้อมูลสรุปปัญหาจากการใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ความหมาย ของคำถามและนำมาปรับปรุงข้อคำถาม โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไป เก็บข้อมูลเพื่อทดสอบความน่าเชื่อถืออีกครั้ง

3.5.2 การทดสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบ สอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดสอบกับประชาชนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ประกอบด้วยคำถาม 39 ข้อ และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดย ใช้หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร และข้อคำถามเพื่อความเหมาะสมในการเก็บข้อมูลจริง

ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือของตัวแปร

ค่าสัมประสิทธิ์ความรู้สึกรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองในภาพรวม = 0.8753

ค่าสัมประสิทธิ์ความรู้สึกรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองในภาพย่อย

- ความเชื่อมั่นในระบอบการเมือง การปกครอง = 0.7292
- ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมือง การปกครอง = 0.6068
- ความรู้สึกมีอำนาจ = 0.8424
- ความรู้สึกมีความสามารถ = 0.6789
- ความรู้สึกมีความหมาย มีความสำคัญ = 0.8718

ค่าสัมประสิทธิ์การมีส่วนร่วมทางการเมือง = 0.8271

ขั้นตอนที่ 2 ช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทุกอาชีพได้ประสานงานโดยแจ้งความประสงค์และวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของอาชีพแพทย์ พยาบาล ได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล อำเภอแก้วใหญ่ อำเภอประเทส และโรงพยาบาลมหาราชนคร อำเภอเมือง ส่วนอาชีพ ครู อาจารย์ได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนทั้งในส่วนโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ใน 7 ตำบล อำเภอครบุรี ส่วนประชาชนทั่วไปนั้น เก็บจากประชาชนในอำเภอครบุรีและประชาชนที่มารับบริการในโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่ได้เก็บข้อมูลมาแล้ว และในส่วนข้าราชการนั้น ได้เก็บข้อมูลจากหลายสาขาทั้งในสาขาวิชาชีพ บริการและธุรการในหลายส่วนราชการ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจทั้งระดับประทวนและสัญญาบัตร ศาลจังหวัด กรมชลประทาน กรมการปกครอง

ส่วนผู้ดำเนินงานภาคสนามนั้น เป็นนักศึกษาจำนวน 4 คน ในการรวบรวม การเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาความหมาย และวัตถุประสงค์ ของคำถามแต่ละประเด็นแต่ละข้อ รวมทั้งความหมายของคำศัพท์ทางวิชาการสังคมศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องในการวิจัยให้ผู้เก็บแบบสอบถามทราบ เพื่อสร้างความเข้าใจในการถามตอบ แบบสอบถามให้ถูกต้องตรงกัน จากนั้นให้ผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลทดลองผลิตกันถามตอบ แบบสอบถามเพื่อทดสอบความเข้าใจและแก้ไขในจุดที่ยังไม่เข้าใจ

ระหว่างการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ ความถูกต้องดังนี้

ขั้นแรกผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลทำการบรรณาธิกรณ (Editing) ข้อมูลที่ เก็บมาได้ โดยพิจารณาความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่สองเมื่อผู้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามบรรณาธิกรณข้อมูลของตน เรียบร้อยแล้วต้องนำแบบสอบถามดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนกันบรรณาธิกรณอีกครั้ง

ขั้นตอนสุดท้ายผู้วิจัยทำการบรรณาธิกรณข้อมูลอีกครั้งก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 ช่วงการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำเป็นขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการบรรณาธิกรณอย่างสมบูรณ์ นำมาใส่รหัสตามคู่มือ
ลงรหัส (Code book) แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ด้วยเครื่อง
คอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

- วิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม
ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
- วิเคราะห์ข้อมูลความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองด้านต่าง ๆ และ
การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้การแจกแจงความถี่หาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic
mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.2 การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ (Inferential statistics)

ในการทดสอบข้อสมมติฐานต่าง ๆ จะใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) เพื่อหาความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปร

2. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และตีความหมาย

2.1 ด้านความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง ในกลุ่มตัวแปรด้านนี้

ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์และตีความหมายเดียวกัน คือ

ค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.80 หมายถึง มีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
ด้านนั้น ๆ ต่ำมาก

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.61 หมายถึง มีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
ด้านนั้น ๆ ค่อนข้างต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.62 - 3.42 หมายถึง มีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
ด้านนั้น ๆ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.43 - 4.23 หมายถึง มีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
ด้านนั้น ๆ ค่อนข้างสูง

ค่าเฉลี่ย 4.24 - 5.0 หมายถึง มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
ด้านนั้น ๆ สูงมาก

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ใช้เกณฑ์มัธยัมและคณิตในการพรรณา
เช่นเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง กลาง ต่ำ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1 - 1.66 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.0 หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง

2.3 ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับย่อยต่าง ๆ ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.0 - 1.75 หมายถึง ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เลย

ค่าเฉลี่ย 1.76 - 2.51 หมายถึง เคย เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ นานๆ ครั้ง

ค่าเฉลี่ย 2.52 - 3.27 หมายถึง เคย เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ บ่อยครั้ง

ค่าเฉลี่ย 3.28 - 4.0 หมายถึง เคย เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เป็นประจำ

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ในบทนี้จะเสนอผลการศึกษาความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

4.2 ความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง

4.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.4 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.5 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

กลุ่มตัวอย่างของงานศึกษานี้ ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ เพศหญิงมีอายุในวัยหนุ่มสาวถึงวัยกลางคน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และอาศัยอยู่ในเขตสุขภาพ

4.1.1 อาชีพ การศึกษาครั้งนี้ สนใจกลุ่มอาชีพต่าง ๆ 4 กลุ่ม ดังนั้นจึงแบ่งเป็น 4 กลุ่มอาชีพคือ ผลการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเป็นแพทย์ พยาบาล จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 กลุ่มอาชีพครู อาจารย์ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และกลุ่มอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 (ตาราง 4.2)

4.1.2 เพศ ตัวอย่างที่ศึกษาเป็นชาย 163 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 และเป็นหญิง 250 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 (ตาราง 4.1.2)

4.1.3 อายุ ตัวอย่างที่ศึกษา มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 และอายุ 41 ปีขึ้นไปมีเพียง 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 (ตาราง 4.1.3)

4.1.4 การศึกษา ตัวอ่อนศึกษา ที่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงศึกษาจบประถมศึกษา
ศึกษาจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 จบอนุปริญา 70 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9
จบมัธยมศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน
197 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 (ตาราง 4.1.4)

4.1.5 เขตที่อยู่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตสุขภาพ 219 คน คิดเป็นร้อยละ
53.0 และอาศัยอยู่นอกเขตสุขภาพ 194 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 (ตาราง 4.1.1)

ตารางที่ 4.1.1 แสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. แพทย์และพยาบาล	112	27.1
2. แรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร	99	24.0
3. ครู อาจารย์	100	24.2
4. ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	102	24.7
รวม	413	100.0

ตารางที่ 4.1.2 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	163	39.5
2. หญิง	250	60.5
รวม	413	100.0

ตารางที่ 4.1.3 ผลลงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. 18-30 ปี	147	35.6
2. 31-41 ปี	164	39.7
3. 41 ปีขึ้นไป	102	24.7
รวม	413	100.0

ตารางที่ 4.1.4 ผลลงการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา	77	18.6
2. มัธยมศึกษา	69	16.7
3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	70	16.9
4. ปริญญาตรีขึ้นไป	197	47.7
รวม	413	100.0

ตารางที่ 4.1.5 แสดงเขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

เขตที่อยู่	จำนวน	ร้อยละ
1. ในเขตสุขภาพ	219	53.0
2. นอกเขตสุขภาพ	194	47.0
รวม	413	100.0

4.2 ความรู้สึกประสิทธิภาพทางการเมือง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.2.1) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากนัยความสำคัญของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองซึ่งมีอยู่ 5 ด้านแล้วพบว่า ประชาชนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ 3 ด้านคือ ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองการปกครอง ความรู้สึกมีอำนาจ ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ในขณะที่อีก 2 ด้านคือ ความรู้สึกพอใจในระบบการเมืองการปกครอง และความรู้สึกมีความหมายหรือมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.2.2)

ตารางที่ 4.2.1 แสดงความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในภาพรวม

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	$\bar{X}$	S.D.
ภาพรวม	153 (37.0)	238 (57.6)	22 (5.3)	1.68	0.57

ตารางที่ 4.2.2 แสดงความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง จำแนกตามมิติย่อย 5 มิติ

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
	ต่ำ			สูง			
1.ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครอง	57 (13.8)	167 (39.7)	136 (32.9)	50 (12.1)	6 (1.5)	2.48	0.93
2.ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง	34 (8.2)	98 (23.7)	219 (53.0)	54 (13.1)	8 (1.9)	2.77	0.85
3.ความรู้สึกมีอำนาจ	132 (32.0)	123 (29.8)	138 (33.4)	17 (4.1)	3 (0.7)	2.12	0.93
4.ความรู้สึกมีความสามารถ	135 (32.7)	177 (42.9)	66 (16.0)	33 (8.0)	2 (0.5)	2.01	0.92
5.ความรู้สึกมีความเหมาะสม มีความสำคัญ	36 (8.7)	71 (17.2)	90 (21.8)	115 (27.8)	101 (24.5)	3.42	1.27

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองจำนวนตามตัวชี้

จากข้อสรุปข้างต้นเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของความรู้สึกมี

ประสิทธิภาพทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย

1. ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครอง
2. ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง
3. ความรู้สึกมีอำนาจ
4. ความรู้สึกมีความสามารถ
5. ความรู้สึกมีความหมาย ความสำคัญ

โดยให้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนน ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

$\bar{X} = 1.0-1.80$ หมายถึง ต่ำมาก, $\bar{X} = 1.81-2.61$ หมายถึง ค่อนข้างต่ำ

$\bar{X} = 2.62-3.42$ หมายถึง ปานกลาง, $\bar{X} = 3.43-4.23$ หมายถึง ค่อนข้างสูง,

$\bar{X} = 4.24-5.0$ หมายถึง สูงมาก

พบว่ามีการเฉลี่ยนดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครอง

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครองประชาชน

ส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.48, S.D.=0.93$)

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า เมื่อคนไปติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะได้รับความช่วยเหลือในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.99, S.D.=0.98$) เมื่อมีปัญหามากับได้ออกจากที่ทำงาน ส่วนใหญ่ตอบว่า ส.ส. ของตนสามารถจะช่วยเหลือได้ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.25, S.D.=0.91$) เห็นด้วยกับที่ตอบว่ารัฐบาลจะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.18, S.D.=0.90$) และเชื่อว่าการใช้อำนาจทางการเมืองตามวิถีทางประชาธิปไตยจะช่วยเหลือปัญหาดังกล่าว ได้ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92, S.D.=0.98$)

จึงนั้นหมายความว่าประชาชนไม่เชื่อมั่นว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือมันแค่กลไกของรัฐที่ใช้อำนาจตามระบอบจะสามารถช่วยแก้ปัญหาในชีวิตของตนได้ ดังนั้นในเบื้องต้นนี้อาจกล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคิดว่าระบอบการเมืองการปกครองไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของตน (ตารางที่ 4.2.3)

ตารางที่ 4.2.3 ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองการปกครอง จำนวนตามประเด็นย่อย

ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองการปกครอง	ค่ามาก	ค่อนข้าง ต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้าง สูง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
ในการไปติดต่อกับทางอำเภอหรือหน่วยงาน							
ราชการต่าง ๆ เมื่อเรารู้ว่าท่านเป็นใครแล้ว	46	50	192	113	12	2.99	0.98
ท่านคิดว่า เขาจะช่วยเหลือท่านมากน้อยเพียงใด	(11.1)	(12.1)	(46.5)	(27.4)	(2.9)		
ถ้าตัวท่านและญาติพี่น้องมีปัญหาเรื่องถูกขู่ไล่ออก							
จากที่ท่านคิดว่า ส.ส. ของท่านสามารถที่จะ	90	170	116	34	3	2.25	0.91
ช่วยเหลือท่านมากน้อยเพียงใด	(21.8)	(41.2)	(29.1)	(8.2)	(0.7)		
ถ้ามีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นกับท่านหรือ							
ญาติพี่น้องของท่าน ท่านคิดว่ารัฐบาลจะช่วยท่าน	102	164	120	23	4	2.18	0.09
ได้มากน้อยเพียงใด	(24.7)	(39.7)	(29.1)	(5.6)	(1.0)		
ท่านคิดว่าการใช้อำนาจทางการเมืองตามวิถีทาง							
ประชาธิปไตยสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้	34	92	182	84	21	2.92	0.98
มากน้อยเพียงใด	(8.2)	(22.3)	(44.1)	(20.3)	(5.1)		
รวม	13.8	39.7	32.9	12.1	1.5	2.48	0.93

2. ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง

กล่าวโดยรวมแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง

ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้วพบว่า จากอดีตถึงปัจจุบันส่วนใหญ่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.26, S.D.=0.93$) และพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.61, S.D.=0.83$) ส่วนความเหมาะสมกับสังคมไทยของระบอบประชาธิปไตยนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นระบอบที่เหมาะสมกับสังคมไทยค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.5, S.D.=1.01$) (ตารางที่ 4.2.4)

ตารางที่ 4.2.4 ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง จำแนกตามประเด็นข้อ

ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง	ค่ามาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
จากอดีตจนถึงปัจจุบันท่านพอใจการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. มากน้อยเพียงใด	102 (24.7)	133 (32.2)	147 (35.6)	29 (7.0)	2 (0.5)	2.26	0.93
จากอดีตจนถึงปัจจุบันท่านพอใจการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด	44 (10.7)	119 (28.8)	205 (49.8)	43 (10.4)	2 (0.5)	2.61	0.83
ท่านคิดว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบที่เหมาะสมกับสังคมไทยมากน้อยเพียงใด	19 (4.6)	35 (8.5)	147 (35.6)	145 (35.1)	67 (16.2)	3.50	1.01
รวม	8.2	23.7	53.0	13.1	1.9	2.77	0.85

3. ความรู้สึกมีอำนาจ

กล่าวโดยรวม ความรู้สึกมีอำนาจทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับ

ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.12, S.D.=0.93$) หมายความว่าประชาชนมีความรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ศ.ส.และรัฐบาลทำความข้อเรียกร้องต้องการของตนเองในระดับต่ำ

เมื่อพิจารณารายข้อคำถามแล้วพบว่า เมื่อมีความไม่พอใจในการทำงานของหน่วยงานราชการและได้ร้องเรียนไปยังเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบข้อร้องเรียนของคนจะได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ราชการค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.27, S.D.=0.93$) และเมื่อคนมีข้อเรียกร้องทางการเมือง จะได้รับการยอมรับจาก ศ.ส.และรัฐบาลค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.19, S.D.=0.91$) และ $\bar{X}=2.20, S.D.=0.86$ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2.5)

ตารางที่ 4.2.5 ความรู้สึกมีอำนาจ จำแนกตามประเด็นข้อ

ความรู้สึกมีอำนาจ	จำนวน	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
ถ้าท่านมีความไม่พอใจในการทำงานของหน่วยงานราชการและท่านได้ร้องเรียนไปยังเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องนั้น ท่านคิดว่าเขาจะสนใจข้อร้องเรียนของท่านมากน้อยเพียงใด	99	142	137	33	2	2.27	0.93
	(24.0)	(34.4)	(33.2)	(8.0)	(0.5)		
ท่านคิดว่า การเรียกร้องในทางการเมืองของท่านจะได้รับการยอมรับจาก ศ.ส.ของท่านมากน้อยเพียงใด	101	162	124	21	5	2.19	0.91
	(24.5)	(39.2)	(30.0)	(5.1)	(1.2)		
ท่านคิดว่าการเรียกร้องในทางการเมืองของท่านจะได้รับการยอมรับจากรัฐบาลมากน้อยเพียงใด	98	154	143	16	2	2.20	0.86
	(23.7)	(37.3)	(34.6)	(3.9)	(0.5)		
รวม	32.0	29.8	33.4	4.1	0.7	2.12	0.93

4. ความรู้สึกมีความสามารถ

กล่าวโดยรวม ส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีความสามารถค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.01$, $S.D.=0.92$) นั่นคือมีความรู้สึกว่าตนเองมีวิธีการที่จะทำให้ ส.ส.และรัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องต้องการในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อคำถามแล้วพบว่า

ส่วนใหญ่ คิดว่าตนเองมีวิธีการที่จะเรียกร้องให้ ส.ส. ดำเนินการตามข้อเรียกร้องของตนค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.23$, $S.D.=0.94$) และมีวิธีการยับยั้งการออกกฎหมายหรือการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลที่เห็นว่าไม่ถูกต้องค่อนข้างต่ำ เช่นกัน ($\bar{X}=2.07$, $S.D.=0.95$) (ตารางที่ 4.2.6)

ตารางที่ 4.2.6 ความรู้สึกมีความสามารถ จำแนกตามประเด็นข้อ

ความรู้สึกมีความสามารถ	ค่ามาก	ค่อนข้าง	ปานกลาง	ค่อนข้าง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
	ต่ำ			สูง			
ท่านคิดว่า ท่านมีวิธีการที่จะ							
เรียกร้องให้ ส.ส. ดำเนินการใดๆ	99	161	117	30	6	2.23	0.94
ตามที่ท่านต้องการมากน้อยเพียงใด	(24.0)	(39.0)	(28.3)	(7.3)	(1.5)		
ถ้าท่านพยายามหาทางยับยั้งการ							
ออกกฎหมายหรือการกระทำใด ๆ	128	164	92	22	7	2.07	0.95
ของรัฐบาลที่ท่านเห็นว่า ไม่ถูกต้อง	(31.0)	(39.7)	(22.3)	(5.3)	(1.7)		
ท่านคิดว่า มีทางสำเร็จเพียงใด							
รวม	32.7	42.9	16.0	8.0	0.5	2.01	0.92

5. ความรู้สึกมีความหมายมีความสำคัญ

กล่าวโดยรวม ส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีความสำคัญปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, S.D.=1.27) นั่นคือเชื่อว่าคะแนนเสียงของคนมีความหมายต่อการได้ลงของผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามแล้วพบว่า

ส่วนใหญ่ คิดว่าคะแนนเสียงของคนมีความหมายต่อการสอบได้หรือตกของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, S.D.=1.20) คะแนนเสียงของคนมีความหมายต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกสภาเทศบาลปานกลาง เช่นกัน ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.25) (ตารางที่ 4.2.7)

ตารางที่ 4.2.7 ความรู้สึกมีความหมายมีความสำคัญ จำแนกตามประเด็นย่อย

ความรู้สึกมีความหมาย	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก	$\bar{X}$	S.D.
ท่านคิดว่า คะแนนเสียงของ							
ท่านมีความหมายต่อการได้	33	67	114	118	81	3.36	1.20
หรือการตกของผู้สมัครรับ	(8.0)	(16.2)	(27.6)	(28.6)	(19.6)		
เลือกตั้ง ส.ส. เพียงใด							
ท่านคิดว่า คะแนนเสียงของ							
ท่านมีความหมายต่อการได้	38	53	114	106	102	3.44	1.25
หรือตกของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	(9.2)	(12.8)	(27.6)	(25.7)	(24.7)		
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิก							
สภาเทศบาลมากน้อยเพียงใด							
รวม	8.7	17.2	21.8	27.8	24.5	3.42	1.27

4.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในที่นี้หมายถึง 8 กลุ่มกิจกรรมซึ่งมีน้ำหนักของการเข้าร่วมจากน้อยไปหามาก คือ

1. การให้ความสนใจเรื่องราวทางการเมือง
2. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
3. การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
4. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ
5. การชุมนุมในที่สาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง
7. การเป็นสมาชิกองค์กรสังคมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง
8. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

นอกจากเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ในแต่ละตัวชี้วัดหรือกลุ่มกิจกรรมทางการเมืองที่เข้าร่วมยังจำแนกระดับการเข้าร่วมในกิจกรรมโดยพิจารณาในเรื่องความถี่ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นเกณฑ์

$\bar{X}=1.0-1.7$ หมายถึงไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ, $\bar{X}=1.8-2.5$ หมายถึง เคยเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ นาน ๆ ครั้ง, $\bar{X}=2.6-3.3$ หมายถึง เคยเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ บ่อยครั้ง และ $\bar{X}=3.4-4.0$ หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เป็นประจำ

ดังนั้นกล่าวได้ว่าระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงขึ้นอยู่กับว่า ได้เข้าร่วมกิจกรรมใดบ้างใน 8 กลุ่มกิจกรรม และในแต่ละกิจกรรมนั้นๆได้กระทำบ่อยครั้งเพียงใด ค่าเฉลี่ยของการเข้าร่วมทางการเมืองจำแนกเป็น 3 ระดับคือ สูง กลาง ต่ำ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เป็นเกณฑ์ $\bar{X}=1-1.16$ หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ, $\bar{X}=1.7-2.5$ หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง, และ $\bar{X}=2.6-3.0$ หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง โดยมีตัวชี้วัดระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับต่ำสุดถึงสูง

สรุปการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโคตรวนอยู่ในระดับต่ำ (ตาราง 4.3.1)

เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรมแล้ว กลุ่มตัวอย่างตอบว่า เคยให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมืองบ่อยครั้งไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นประจำ เคยชักจูงผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งบ่อยครั้งแต่เคยอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการนาน ๆ ครั้ง และส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมในที่สาธารณะไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส.ส.หรือรัฐบาลเพื่อผลทางการเมือง รวมทั้งไม่เคยเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองและไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (ตาราง 4.4.2)

จากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในลักษณะดังกล่าว

มีข้อน่าสังเกตว่าประชาชนสนใจข่าวสารการเมืองเรื่องเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นประจำ นอกจากนั้นยังเคยชักจูงผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในขณะที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองที่เหนือระดับการเลือกตั้งขึ้นไปน้อยมาก นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีการเลือกตั้งเป็นศูนย์กลางกิจกรรมแต่เพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 4.3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	$\bar{X}$	S.D.
ภาพรวม	211 (51.1)	202 (48.9)	-	1.49	0.50

ตารางที่ 4.3.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวนตามระดับข้อ 8 ระดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ไม่ตอบ เลข	เคยนานๆ ครั้ง	เคยบ่อย ครั้ง	เป็นประจำ จำ	$\bar{X}$	S.D.
1. การให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง	12 (2.9)	93 (22.5)	144 (39.7)	164 (39.7)	3.11	0.85
2. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ เพียงใด	31 (7.5)	31 (7.5)	55 (13.3)	296 (71.7)	3.49	0.92
3. การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	36 (8.7)	68 (16.5)	175 (42.4)	134 (32.4)	2.99	0.92
4. เคยร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวทางการเมืองอย่าง ไม่เป็นทางการหรือไม่เพียงใด	95 (23.0)	186 (45.0)	107 (25.9)	25 (6.1)	2.15	0.84
5. การชุมนุมในที่สาธารณะเพื่อ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือ ร่วมชุมนุมประท้วงมากน้อยเพียงใด	285 (69.2)	101 (24.5)	24 (5.8)	2 (0.5)	1.38	0.62
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อ โต้แย้งเมื่อไม่ถูกต้องและการติดต่อกับ ส.ส. เพื่อเสนอความคิดเห็น	295 (71.4)	91 (22.0)	25 (6.1)	2 (0.5)	1.36	0.62
7. การเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรม กับองค์กรทางการเมือง ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง	373 (90.3)	-	40 (9.7)	-	1.14	0.44
8. การเป็นสมาชิกของ พรรคการเมืองหรือไม่ เพียงใด	405 (98.1)	-	8 (1.9)	-	1.02	0.14

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามระดับข้อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เมื่อจำแนกตามตัวชี้
พบรายละเอียดดังนี้

1. การให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่า เคยติดตามข่าวสารการเมืองบ่อยครั้ง

(ภาคผนวก ก ตาราง 1)

2. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นประจำ

(ภาคผนวก ก ตาราง 2)

3. การที่กลุ่มผู้สนใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ส่วนใหญ่ ตอบว่า เคยชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส. บ่อยครั้ง

(ภาคผนวก ก ตาราง 3)

4. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ

ส่วนใหญ่ เคยร่วมแสดงความคิดเห็นเรื่องราวทางการเมือง

อย่างไม่เป็นทางการเพียงนาน ๆ ครั้ง (ภาคผนวก ก ตาราง 4)

5. การชุมนุมในที่สาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงทางการเมือง

(ภาคผนวก ก ตาราง 5)

6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า ในการติดต่อกับหน่วยงานราชการตนเคยโต้แย้ง
ด้วยเหตุผลหากเจ้าพนักงานไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้อง นาน ๆ ครั้ง เท่านั้น และส่วนใหญ่
ไม่เคยติดต่อ ส.ส. เพื่อเสนอความเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเลย (ภาคผนวก ก ตาราง 6)

7. การเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่เคยเป็นสมาชิกองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองรวมทั้งไม่เคยเป็นสมาชิกและร่วมวางแผนหรือจัดตั้งทางการเมือง ไม่เคยเป็นสมาชิกและร่วมดำเนินการทางการเมืองใด ๆ และไม่เคยบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับองค์กรทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง (ภาคผนวก ก ตาราง 7)

8. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่าไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ๆ โดยไม่เคยวิ่งเต้นหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับ ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่เคยช่วยรณรงค์หาเสียงให้พรรคการเมือง ไม่เคยบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ๆ และไม่เคยติดสติกเกอร์ของพรรคการเมืองใด ๆ (ภาคผนวก ก ตาราง 8)

4.4 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4.4.1 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

จากการทดสอบ T-test ได้ค่า 2 tail Probability = 0.000

กล่าวได้ว่า อาชีพทำให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญเป็นการยอมรับสมมติฐาน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้ว พบว่า อาชีพ ครู อาจารย์จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่า กลุ่มอื่น ๆ รองลงมาคือ กลุ่มแรงงานรับจ้าง กรรมกรและเกษตรกร จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่าแพทย์ พยาบาล และ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 4.4.1 ก.และ 4.4.1 ข.)

ตารางที่ 4.4.1 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
แพทย์และพยาบาล	122	1.37	0.48		
แรงงานรับจ้าง กรรมกร และเกษตรกร	99	1.53	0.50		
ครู อาจารย์	100	1.66	0.47		
ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ	102	1.40	0.49	7.47	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 4.4.1 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

กลุ่มอาชีพ	แพทย์และ พยาบาล	แรงงานรับจ้าง กรรมกร และเกษตรกร	ครู อาจารย์ ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
แพทย์และพยาบาล	-	0.16	0.29*	0.03
แรงงานรับจ้าง กรรมกร และเกษตรกร		-	0.13	0.13
ครู อาจารย์			-	0.26*
ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ				-

4.4.2 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

จากการทดสอบ t-test ได้ค่า 2 tail probability = 0.00 กล่าว
ได้ว่า เพศทำให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการยอมรับ
สมมติฐาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจะพบว่า เพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง
(พิจารณาจากตารางที่ 4.4.2)

ตารางที่ 4.4.2 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	T	P
ชาย	163	1.64	0.48		
หญิง	250	1.38	0.48	27.51	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

4.4.3 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

จากการทดสอบค่า F-test ได้ค่า 2 tail probability =0.000
กล่าวได้ว่าความแตกต่างในเรื่องอายุส่งผลให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับสมมติฐาน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละกลุ่มอายุพบว่า กลุ่มอายุ 18- 30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มอายุ 31-40 ปี และกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

กล่าวได้ว่า กลุ่มที่มีอายุกลางคนขึ้นไปจะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว (พิจารณาจากตารางที่ 4.4.3 ก. และ 4.4.3 ข.)

ตารางที่ 4.4.3 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

กลุ่มอายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
18 - 30 ปี	147	1.34	0.47		
31 - 40 ปี	164	1.51	0.50		
41 ปีขึ้นไป	102	1.64	0.48	11.88	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 4.4.3 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ

กลุ่มอายุ	18-30 ปี	31-40 ปี	41 ปีขึ้นไป
18 - 30 ปี	-	0.17*	0.30*
31 - 40 ปี		-	0.13
41 ปีขึ้นไป			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

จากการทดสอบค่า T-test ได้ค่า 2-tail prob.=0.00 กล่าวได้ว่าระดับการศึกษาทำให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน

จากการทดสอบความแตกต่างในแต่ละกลุ่มการศึกษาล้วนพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยม และระดับอนุปริญาตอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญาตรี (พิจารณารายละเอียดในตาราง 4.4.4 ก และ 4.4.4 ข.)

ตารางที่ 4.4.4 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษต่างกัน

กลุ่มการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา	77	1.24	0.43		
มัธยมศึกษา	69	1.07	0.26		
อนุปริญาตรือเทียบเท่า	70	1.01	0.11		
ปริญาตรีขึ้นไป	197	1.14	0.39	6.11	0.000
รวม	413	1.13	0.35		

ตารางที่ 4.4.4 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มการศึกษาต่าง ๆ

กลุ่มการศึกษา	ไม่ได้เรียน- ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา	—	0.17*	0.23*	0.10
มัธยมศึกษา		—	0.06	0.07
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า			—	0.13
ปริญญาตรีขึ้นไป				—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4.5 ประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างจาก
ประชาชนในชนบท

จากการทดสอบ T-test ได้ค่า 2 Tail - prob.=0.016 กล่าวได้ว่า
เขตที่อยู่อาศัยทำให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการยอมรับ
สมมติฐาน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้ที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลจะมีส่วนร่วม
ทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาล (พิจารณาจากตารางที่ 4.4.5)

ตารางที่ 4.4.5 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มี
เขตที่อยู่อาศัยต่างกัน

เขตที่อยู่อาศัย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ในเขตสุขาภิบาล	219	1.43	0.49		
นอกเขตสุขาภิบาล	194	1.55	0.49	5.76	0.016
รวม	413	1.48	0.50		

4.5 การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการทดสอบค่า F-test ได้ค่า 2 Tail-prob.=0.00 กล่าวได้ว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เป็นการยอมรับสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วพบว่า ผู้ที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำจะมีส่วนร่วมในทางการเมืองต่ำกว่าผู้ที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในระดับปานกลางและสูง

สรุปในเบื้องต้นได้ว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในทางการเมือง (พิจารณาจากตารางที่ 4.5 กและข.)

ตารางที่ 4.5 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองต่างกัน

กลุ่มความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำ	153	1.35	0.48		
ปานกลาง	238	1.55	0.49		
สูง	22	1.72	0.45	9.81	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 4.5 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระหว่างกลุ่มที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองระดับต่าง ๆ

กลุ่มความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ	-	0.20 [*]	0.37 [*]
ปานกลาง		-	0.17
สูง			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ในภาพแรกของตัวแปรของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองพบว่า
ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครองมีความสัมพันธ์กับ**

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบอบการเมือง การปกครอง คำนวณมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำกว่ากลุ่มที่มีความเชื่อมั่น ในระบอบการเมือง การปกครอง ปานกลางและกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบอบการเมือง การปกครองค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ภาคผนวก ข ตารางที่ 1.1 และ 1.2)

ความพึงพอใจในระบอบการเมือง การปกครองมีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยกลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมืองค่อนข้างต่ำจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำกว่า กลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมือง ปานกลาง (ภาคผนวก ข ตารางที่ 2.1 และ 2.2)

ความรู้สึกมีอำนาจไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่ความรู้สึกมีอำนาจของประชาชน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ภาคผนวก ข ตารางที่ 3)

ความรู้สึกมีความสามารถมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยกลุ่มที่ความรู้สึกมีความสามารถค่อนข้างสูง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มที่ความรู้สึกมีความสามารถต่ำมากและกลุ่มที่ความรู้สึกมีความสามารถค่อนข้างต่ำ (ภาคผนวก ข ตารางที่ 4.1 และ 4.2)

ความรู้สึกมีความเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยกลุ่มที่ความรู้สึกมีความเหมาะสมสูงมาก มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มที่ความรู้สึกมีความเหมาะสมค่อนข้างต่ำ และกลุ่มที่ความรู้สึกมีความเหมาะสมปานกลาง

นอกจากนี้กลุ่มที่ความรู้สึกมีความเหมาะสมค่อนข้างสูงยังมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มที่ความรู้สึกมีความเหมาะสมปานกลาง (ภาคผนวก ข ตารางที่ 5.1 และ 5.2)

4.6 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมือง

จากการทดสอบพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ โดยตัวแปรทั้งสองข้างคือ อาชีพ การศึกษา เขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองทั้งสิ้น มีเพียงเพศเท่านั้นที่ไม่มีความแตกต่าง

4.6.1 อาชีพกับความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมือง

จากการทดสอบ F-test ได้ค่า 2 Tail-prob.=0.00 กล่าวได้ว่าอาชีพทำให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ค่าสถิติ 0.05 และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า อาชีพเกษตรกร กรรมกร แรงงานรับจ้าง จะเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มครู อาจารย์ แพทย์ พยาบาล และข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจตามลำดับ เมื่อพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบแล้วพบว่า เกษตรกร กรรมกร แรงงานรับจ้างจะมีความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองต่างจากกลุ่มแพทย์ พยาบาล และข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญ (พิจารณารายละเอียดในตารางที่ 4.6.1ก และ 4.6.1ข)

ตารางที่ 4.6.1 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกรับประกันภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
แพทย์และพยาบาล แรงงานรับจ้าง	112	1.57	0.49		
กรรมกรและเกษตรกร	99	1.88	0.69		
ครู อาจารย์	100	1.76	0.47		
ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	102	1.52	0.52	9.37	0.000
รวม	413	1.68	0.56		

ตารางที่ 4.6.1 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทาง
การเมืองระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

กลุ่มอาชีพ	แพทย์และ พยาบาล	แรงงานรับจ้าง กรรมกร และเกษตรกร	ครู อาจารย์	ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
แพทย์และพยาบาล	-	0.31 ^a	0.19	0.05
แรงงานรับจ้าง				
กรรมกรและเกษตรกร		-	0.12	0.36 ^a
ครู อาจารย์			-	0.24 ^a
ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6.2 เชศกับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

จากการทดสอบค่า T-test ได้ค่า 2 Tail-prob.=0.173 กล่าวได้ว่า
เพศไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

สรุปได้ว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
(พิจารณาจากตารางที่ 4.6.2)

ตารางที่ 4.6.2 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ชาย	163	1.73	0.60		
หญิง	250	1.65	0.54	1.86	0.173
รวม	413	1.68	0.56		

4.6.3 อาสาสมัครมีความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง

จากการทดสอบค่า F-test ได้ค่า 2 Tail-prob.=0.040 กล่าวได้ว่าอาสาสมัครเกิดความแตกต่างในความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่อาสาตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไปจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอาสาอื่น ๆ (พิจารณารายละเอียดในตารางที่ 4.6.3 ก และ 4.6.3 ข)

สรุปได้ว่าผู้ที่อาสามากกว่าจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่า

ตารางที่ 4.6.3 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่อาสาต่างกัน

กลุ่มอาสา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
18 - 30 ปี	147	1.62	0.53		
31 - 40 ปี	164	1.65	0.55		
41 ปีขึ้นไป	102	1.80	0.61	3.22	0.040
รวม	413	1.68	0.56		

ตารางที่ 4.6.3 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มอาสาต่าง ๆ

กลุ่มอาสา	18-30 ปี	31-40 ปี	41 ปีขึ้นไป
18 - 30 ปี	-	0.03	0.18 [*]
31 - 40 ปี		-	0.15 [*]
41 ปีขึ้นไป			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6.4 การศึกษากับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

จากการทดสอบค่า F-test ได้ค่า 2 Tail-prob.=0.00 กล่าวได้ว่า การศึกษาส่งผลให้เกิดความแตกต่างในความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ค่าสถิติ 0.05 โดยกลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพสูงกว่าทุกกลุ่มการศึกษา (พิจารณารายละเอียดในตารางที่ 4.6.4 ก และ 4.6.4 ข.)

ตารางที่ 4.6.4 ก. ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษต่างกัน

กลุ่มการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา	77	1.94	0.72		
มัธยมศึกษา	69	1.57	0.55		
อนุปริญาหรือเทียบเท่า	70	1.55	0.50		
ปริญาตรีขึ้นไป	197	1.65	0.49	7.95	0.000
รวม	413	1.68	0.56		

ตารางที่ 4.6.4 ข. ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มการศึกษต่าง ๆ

กลุ่มการศึกษา	ไม่ได้เรียน- ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญาหรือ เทียบเท่า	ปริญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียน-ประถมศึกษา	—	0.37*	0.39*	0.29*
มัธยมศึกษา		—	0.02	0.08
อนุปริญาหรือเทียบเท่า			—	0.10
ปริญาตรีขึ้นไป				—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6.5 เขตที่อยู่อาศัยกับความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

จากการทดสอบค่า T-test ได้ค่า 2 tail - prob.=0.045 กล่าวได้ว่าเขตที่อยู่อาศัยส่งผลให้เกิดความแตกต่างในความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญที่ค่าสถิติ 0.05 โดยผู้ที่อยู่อาศัยนอกเขตสุราษฎร์ธานีจะมีความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า (พิจารณาจากตารางที่ 4.6.5)

ตารางที่ 4.6.5 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีเขตที่อยู่อาศัยต่างกัน

เขตที่อยู่อาศัย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ในเขตสุราษฎร์ธานี	219	1.83	0.51		
นอกเขตสุราษฎร์ธานี	194	1.74	0.62	4.02	0.045
รวม	413	1.68	0.56		

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายลักษณะทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง รวมทั้งทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม อาชีพ กับความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 413 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยสรุปมีดังนี้

5.1 ลักษณะทั่วไปของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.1.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันดังนี้

1. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพต่าง ๆ ดังนี้ แพทย์และพยาบาลร้อยละ 27.1
แรงงานรับจ้าง กรรมกร และเกษตรกรร้อยละ 24.0 ครู-อาจารย์ร้อยละ 24.2 ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 24.7
2. เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายร้อยละ 39.5 เพศหญิงร้อยละ 60.5
3. อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี ร้อยละ 35.6 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 39.7 และอายุ 41 ปีขึ้นไปร้อยละ 24.9
4. การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษา-จบระดับประถมศึกษาร้อยละ 18.6 จบระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 16.7 จบระดับอนุบาลร้อยละ 16.9 จบการศึกษาดังแต่ปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 47.7
5. เขตที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่มีที่อาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาลร้อยละ 53.0 นอกเขตสุขาภิบาล ร้อยละ 47.0

5.1.2 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชน

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาทางต่ำ ($\bar{X}=1.68, S.D.=0.57$) กล่าวคือ ประชาชนมีความรู้สึกทางการเมืองในระดับสูงร้อยละ 5.3 ระดับปานกลางร้อยละ 57.6 ระดับต่ำร้อยละ 37.0 และเมื่อนิยามาโดยจำแนกตามตัวชี้วัด 5 ด้านของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองแล้ว พบว่า

1. ความเชื่อมั่นในระบอบการเมืองการปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.48, S.D.=0.93$) นั่นคือ ประชาชนเชื่อว่าการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. หรือรัฐบาล ซึ่งถือเป็นกลไกของระบอบประชาธิปไตยจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ในระดับค่อนข้างต่ำ
2. ความรู้สึกพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง ซึ่งหมายถึงความรู้สึกพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. และรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้ง นับแต่อดีตถึงปัจจุบันต่อการทำหน้าที่ในทางการเมืองอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.77, S.D.=0.85$)
3. ความรู้สึกมีอำนาจซึ่งหมายถึงความเชื่อว่าโดยพื้นฐานแล้วตนมีอำนาจต่อ ส.ส. และรัฐบาลจะให้ความสนใจในการแก้ปัญหาตามคำเรียกร้องต้องการของคนได้อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.12, S.D.=0.93$)
4. ความรู้สึกมีความสามารถ คือความเชื่อว่าตนมีแนวทางและวิธีการที่จะทำให้ ส.ส. และรัฐบาล ซึ่งถือเป็นกลไกของรัฐดำเนินการตามคำเรียกร้องของคนในระดับค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=2.01, S.D.=0.92$)
5. ความรู้สึกมีความหมายหรือความสำคัญ คือความเชื่อว่าคะแนนเสียงของตนมีความสำคัญต่อการได้หรือไม่ได้รับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในระดับชาติเช่น ส.ส. หรือระดับท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42, S.D.=1.27$)

จากการพิจารณาองค์ประกอบของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าประชาชนรู้สึกเชื่อมั่นในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและกลไกของระบอบการเมืองการปกครอง รวมทั้งความรู้สึกมีอำนาจ การมีความสามารถของคนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำในขณะที่เชื่อในการมีความหมายหรือความสำคัญของตนคือเชื่อว่าคะแนนเสียงของตนมีความสำคัญต่อการได้หรือผลของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งในระดับปานกลาง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประชาชนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ประชาชนมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองจากสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรมคือตัว ส.ส.และรัฐบาล และความรู้สึกที่ว่าคนมีความหมายและความสำคัญต่อการเลือกตั้งมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมเช่นระบบการปกครองและอำนาจและความสามารถของตนเองต่อการขยายการเมือง

5.1.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.49, S.D.=0.50$)

กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำร้อยละ 51.1 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางร้อยละ 48.9

จากการพิจารณาระดับขึ้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากระดับต่ำสุดถึงสูงสุดซึ่งมีอยู่ 8 ระดับ พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองดังนี้

1. ประชาชนให้ความสนใจข่าวสารการเมืองค่อนข้างสูงคือสนใจติดตามข่าวสารการเมืองโดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้งบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.11, S.D.=0.92$)
2. ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส.ในระดับค่อนข้างสูงคือไปใช้สิทธิบ่อยครั้งถึงเกือบเป็นประจำ ($\bar{X}=3.49, S.D.=0.92$)
3. พักชวนให้ผู้อื่นออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งค่อนข้างสูงคือชักชวนผู้อื่นบ่อยครั้ง ($\bar{X}=2.99, S.D.=0.92$)
4. อภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมืองในระดับค่อนข้างต่ำคือนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X}=2.15, S.D.=0.84$)
5. เสนอแนะในที่สาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเข้าร่วมชุมนุมประท้วงทางการเมือง ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เคยเลย นั้นหมายความว่าเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะนี้ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ($\bar{X}=1.38, S.D.=0.62$)
6. เสนอโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่ทางราชการเมื่อปฏิบัติไม่ถูกต้องและเสนอติดต่อกับ ส.ส. เพื่อเสนอความคิดเห็นในระดับต่ำ เกือบทั้งหมด คือส่วนใหญ่ไม่เคยเลย นั่นคือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะนี้ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.36, S.D.=0.62$)

7. เกือบทั้งหมดไม่เคยเป็นสมาชิกและร่วมกิจกรรมกับองค์กรทางสังคมและองค์กรทางการเมืองที่ไม่ใช่พรรคการเมือง กล่าวได้ว่ามีส่วนร่วมกับองค์กรทางสังคมในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.14, S.D.=0.44$)

8. เกือบทั้งหมดไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและไม่เคยเข้าเพื่อกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง กล่าวได้ว่ามีส่วนร่วมในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.02, S.D.=0.14$)

จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 8 ระดับ อาจสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร่วมกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะการรับฟังข่าวสารการเมืองและการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองเฉพาะ การเลือกตั้งและ กิจกรรมทางการเมืองในลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเท่านั้น

5.2 ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำกว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า

1. เขตที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาพบว่าเขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองกล่าวคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตสุขาภิบาล ($\bar{X}=1.55$) มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตสุขาภิบาล ($\bar{X}=1.43$)

2. เพศผลการศึกษาพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเพศชาย ($\bar{X}=1.64$) มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X}=1.38$)

3. ระดับอายุผลการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือผู้มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X}=1.34$) ต่ำกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ($\bar{X}=1.51$) และอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ($\bar{X}=1.84$)

4. ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือผู้ที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าถึงระดับประถมศึกษาจะมี

ส่วนร่วมทางการเมือง($\bar{x}=1.24$)สูงกว่าผู้ที่จบมัธยมศึกษา($\bar{x}=1.07$) ผู้ที่จบอนุปริญา($\bar{x}=1.01$) และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป($\bar{x}=1.14$)

5.อาชีพ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือผู้ที่อาชีพเป็นครู-อาจารย์($\bar{x}=1.66$)จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สูงกว่า ข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ($\bar{x}=1.40$) และแพทย์/พยาบาล($\bar{x}=1.37$) และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มแรงงานรับจ้าง/กรรมกร/เกษตรกร ($\bar{x}=1.53$)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้ที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจสังคมสูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจสังคมสูง

5.2.2 ความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือผู้ที่มีความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมืองในระดับต่ำ จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง($\bar{x}=1.35$)ต่ำกว่าผู้ที่มีความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมืองปานกลาง($\bar{x}=1.55$)และสูง($\bar{x}=1.72$)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของความรู้อำนาจทางการเมือง ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน พบว่าความเชื่อมั่นในระบอบการปกครอง ความพึงพอใจในระบอบการเมืองการปกครอง ความรู้ลักษณะความสามารถ ความรู้ลักษณะความหมายและความสำคัญทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ความรู้ลักษณะอำนาจเพียงด้านเดียวที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.3 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมกับความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมือง

1. เขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมือง

กล่าวคือผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตสุราษฎร์ธานีมีความรู้ลักษณะประสิทธิภาพทางการเมือง($\bar{x}=1.74$) สูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตสุราษฎร์ธานี($\bar{x}=1.63$)

2. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

3. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง กล่าวคือผู้ที่
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปจะมีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง ($\bar{x}=1.80$) สูงกว่ากลุ่ม
อายุ 18-30 ปี ($\bar{x}=1.62$) และกลุ่มอายุ 31-40 ปี ($\bar{x}=1.65$)

4. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

กล่าวคือผู้ที่จบการศึกษาสูงสุดไม่เกินระดับประถมศึกษาจะมีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพ
ทางการเมือง ($\bar{x}=1.94$) สูงกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ($\bar{x}=1.57$) ผู้ที่จบอนุปริญญา
($\bar{x}=1.55$) และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ($\bar{x}=1.65$)

5. อาชีพกับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าอาชีพ
มีความสัมพันธ์กับความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง กล่าวคือกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้าง
/กรรมกร/เกษตรกร จะมีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง ($\bar{x}=1.88$) สูงกว่า
กลุ่มครู-อาจารย์ ($\bar{x}=1.76$) กลุ่มแพทย์/พยาบาล ($\bar{x}=1.57$) และกลุ่มข้าราชการพนักงาน
รัฐวิสาหกิจ ($\bar{x}=1.52$)

5.4 อภิปรายผล

ความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ
และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ประชาชนมีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
ในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของส.ส. และรัฐบาล และรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและ
มีความหมายต่อการเลือกตั้งสูงกว่าในประเด็น ความรู้สึที่มีต่อหลักอุดมการประชาธิปไตย
และความรู้สึว่าตนเองมีอำนาจและมีความสามารถตามระบอบประชาธิปไตยด้านอื่น ๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าประชาชนมีความรู้สึที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองในด้านที่เป็นรูปธรรม
มากกว่าด้านที่เป็นนามธรรมคือหลักแห่งอุดมการของระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใน
ระยะ 10 ปีเศษมานี้ ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างค่อนเนื่อง และก็เป็นที
ชัดเจนว่าการเลือกตั้งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้นำทางการเมืองและรัฐบาล ใน
ขณะเดียวกันการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. และรัฐบาลที่บริหารประเทศก็ส่งผลกระทบต่อ
ประชาชนในระดับที่มากขึ้น อย่างน้อยก็ในระดับที่ประชาชนโดยทั่วไปพอจะเข้าใจได้และใน

บางครั้งก็ยังสามารถเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างแม้ว่าจะไม่ถูกต้องจาก ส.ส. และรัฐบาลได้ ส่วนข้อเรียกร้องนั้นจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด และสามารถเข้าไปมีส่วนให้ ส.ส. และรัฐบาลเปลี่ยนแปลงทิศทางนโยบายหรือทำความเข้าใจข้อเรียกร้องต่อการลงประชามติได้จริงหรือไม่ ไม่ใช่สิ่งที่ประชาชนสนใจ ต่อกรณีนี้ Lasswell (Prewitt: 1954) ให้ข้อสังเกตไว้ว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเป็นเรื่องจิตวิทยาในระดับบุคคล คือเป็นเรื่องที่บุคคลรับรู้และเข้าใจ ซึ่งอาจไม่เป็นจริงก็ได้

ผลการศึกษาพอจะบ่งชี้ได้ว่า ปัจจุบันประชาชนมีความรู้สึกว่าการเมือง ได้เข้ามามีความหมายและความสำคัญต่อชีวิตทางสังคมของเขามากขึ้นกว่าอดีต ในอดีตนั้นชีวิตการทำมาหากินหรือความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นคนละเรื่องกับการเมืองการปกครอง

ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองเมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ที่มีอาชีพเป็นแรงงานรับจ้าง กรรมกร เกษตรกร ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่นอกเขตสุขาภิบาล จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ กล่าวโดยง่ายคือกลุ่มคนชั้นล่าง จะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มคนชั้นกลาง ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับ Campbell (1954) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่า และในทำนองเดียวกันที่ Almond & Verba (1963) ซึ่งทำการศึกษาข้ามวัฒนธรรมได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า การศึกษาทำให้คนรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรม เขาเน้นว่าการศึกษาเป็นเพียงตัวแปรเดียวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล

การที่ผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมา อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในการศึกษานี้ โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพเกษตรกร/กรรมกร/แรงงานรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกขององค์กรทางสังคมที่เคลื่อนไหวต่อสู้เรียกร้องทางการเมืองมาตลอด (กลุ่มสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สกร.อ.)) และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ แล้วพบว่ากลุ่มเกษตรกร/กรรมกร/แรงงานรับจ้างยังมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับกลุ่มอาชีพครู-อาจารย์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงที่สุด และการที่กลุ่มครู-อาจารย์มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพสูงที่สุด

อาจเป็นเพราะกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท มีชีวิตที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนในชนบท จึงทำให้มีความรู้สึกต่อระบบการเมืองในเชิงรูปธรรมไม่ต่างจากประชาชนอื่นล้าหลังเท่าไร

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งในผลการศึกษาครั้งนี้คือ ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองไม่ได้สอดคล้องกับข้อสรุปที่ได้เคยมีผู้เสนอไว้ว่า คนชั้นล่างจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพสูงในด้านความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. และรัฐบาล ในขณะที่คนชั้นกลางจะรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงในด้านความเชื่อมั่นในหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งความรู้สึกเชื่อมั่นในอำนาจและความสามารถของคนต่อระบอบ แต่การศึกษานี้กลับพบว่าคนชั้นกลางนอกจากจะไม่รู้สึกเชื่อถือในการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. และรัฐบาลแล้ว ยังไม่แน่ใจว่าการปกครองตามหลักประชาธิปไตยจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนได้ และไม่มั่นใจในอำนาจและความสามารถของคนว่าสามารถจะเข้าไปปรับเปลี่ยนแก้ไขสิ่งที่ไม่ถูกต้องในการปกครองได้ ที่น่าสนใจคือทำไมถึงเกิดปรากฏการณ์ในลักษณะนี้ ทั้ง ๆ ที่กลุ่มคนชั้นกลางที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ล้วนเคยมีบทบาทอย่างสูงยิ่งในช่วงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมปี 2535 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของกลุ่มคนชั้นกลาง มีลักษณะขึ้นลงตามกระแสการเมือง กล่าวคือ เมื่อไรก็ตามที่เกิดมีประเด็นทางการเมืองที่ขัดแย้งกันระหว่างสิ่งที่หลักการของกลุ่มคนในสังคมแล้ว พวกเขาจะเข้ามาแสดงบทบาทสนับสนุนในทางหลักการทันที แต่ในยามปกติ พวกเขากลับมีความรู้สึกว่าไม่มีอำนาจและความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบให้ถูกต้องจึงทำได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ยิ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่คือ การเลือกตั้งและกิจกรรมที่แวดล้อมการเลือกตั้งเช่นการติดตามข่าวสารการเมืองในช่วงเลือกตั้งและการเชิญชวนเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า เพศชาย มีอาชีพเกษตรกร/กรรมกร/แรงงานรับจ้าง จบชั้นประถมศึกษา ตั้งบ้านเรือนอยู่นอกเขตเทศบาล และมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นสรุปได้ว่า

คนชั้นล่างจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนชั้นกลาง อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้ ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของต่างประเทศที่มักได้ข้อสรุปว่าคนชั้นกลางจะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนชั้นล่าง จากการพิจารณากิจกรรมทางการเมืองที่จัดว่าเป็นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการศึกษาค้างนี้ พบว่าแท้จริงแล้วก็คือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั่นเอง ดังนั้นถ้าพิจารณาในลักษณะนี้แล้ว ผลการศึกษานี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้วและสุจิต บุญบงการ(2527) และจรรยา สุภาพและพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว(2527) ซึ่งเคยให้ข้อสังเกตไว้ว่าพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยมักจะตรงข้ามกับของตะวันตกในเรื่องการไปและไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง นอกจากนั้นภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างก็มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสองอย่างเป็นระบบ กล่าวคือกลุ่มคนชั้นล่างไม่เพียงมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงแต่ยังเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงอีกด้วย จากการตรวจสอบในกลุ่มคนชั้นล่างเหล่านี้พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมที่เคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองมาตลอด ในขณะที่ส่วนที่นับว่ากลุ่มคนที่ เป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมเหล่านี้เองที่ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นกล่าวได้ว่าการเป็นสมาชิกขององค์กรทางสังคมที่เคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองนั้นเองที่ทำให้คนกลุ่มนี้ มีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง(พิจารณารายละเอียดในภาคผนวก)

นอกจากนั้นเดิมเคยเชื่อกันว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องเลือกตั้งของประชาชนนั้นมีแรงจูงใจอยู่ที่เหตุผลทางสังคมเพียงประการเดียว กล่าวคือง่ายก็คือประชาชนในชนบทมักถูกระดมจากพวกผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่สูงกว่านั่นเอง(ไพรัตน์ เดชาเสถียร:2525) ผลการศึกษาค้างนี้พอจะให้ข้อสรุปได้ว่า แม้การเลือกตั้งจะเป็นเพียงกิจกรรมอย่างหนึ่งของประชาชน ผู้สมัครและทีมงานรณรงค์หาเสียงมักจะพยายามเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ในทางสังคมกับประชาชนผู้มีสิทธิ์เหล่านี้ อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งของประชาชน ก็มีเหตุผลทางการเมืองอยู่ด้วยเช่นกัน ถ้าไม่เช่นนั้นประชาชนคงไม่รู้สึกว่าเสียงของตนเองมีความหมาย

และความสำคัญต่อการได้ตกของผู้สมัครและคงไม่รู้ลึกว่าตนเองสามารถเรียกร้องในสิ่งที่ต้องการได้จาก ส.ส. และรัฐบาล กล่าวโดยง่ายก็คือเนื่องจากประชาชนมีความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองในเรื่องเกี่ยวกับส.ส.และรัฐบาล และมีความเชื่อว่าตนมีความสำคัญและมีความหมายของตนต่อการเลือกตั้ง ดังนั้นการไปเลือกตั้งและตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งย่อมมีเหตุผลทางการเมืองเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจอยู่ด้วยในระดับหนึ่งอย่างแน่นอน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้นำสรุปได้ว่า

1. ความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ และติดอยู่กับรูปธรรมของตัวบุคคลคือ ส.ส.และภาพรวมของบุคคลคือรัฐบาล ซึ่งนั่นหมายความว่าถ้า ส.ส.และรัฐบาลสามารถสนองประโยชน์ของประชาชนได้มากขึ้น ความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองของประชาชนก็ย่อมสูงขึ้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ คือยังอยู่ในระดับของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและกิจกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่นติดตามข่าวสารการเลือกตั้งและชักชวนให้ผู้อื่นไปเลือกตั้ง

3. กลุ่มคนชั้นล่างมีความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าคนชั้นกลางแม้ในภาวะปกติ ในทางตรงข้ามอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มคนชั้นกลางจะมีความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้นเมื่อมีประเด็นทางการเมืองที่ขัดแย้งกันเกิดขึ้นในสังคม

4. การที่กลุ่มคนชั้นล่างมีความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและเข้าร่วมในทางการเมืองสูงกว่าคนชั้นกลาง เพราะคนชั้นล่างเป็นสมาชิกขององค์กรที่นำพาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองนั่นเอง

5. การจะทำให้ประชาชนเป็นทรัพยากรทางการเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งเมื่อถูกบ่อนเข้าสู่ระบบทางการเมืองแล้วย่อมทำให้ประสิทธิภาพของระบบดีขึ้นนั้น จะต้องเป็นประชาชนที่มีความรู้ลึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและเข้าร่วมทางการเมืองสูง การจะทำให้ประชาชนเกิดลักษณะดังกล่าวได้จะต้องผลักดันให้ประชาชนเข้าสู่องค์กรที่เคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และนอกจากนั้นระบอบการเมืองเองก็ต้องแสดงให้เห็นว่าได้สร้างผลกระทบในด้านใดด้านหนึ่งแก่ชีวิตในทางเศรษฐกิจสังคมของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

จากการสรุปผลการศึกษาข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะ เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาวิจัยและในทางนโยบาย ดังนี้

1. รัฐจะต้องมีนโยบายให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนรับรู้ว่าตนมีอำนาจทางการเมือง สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนหากไม่ไตร่ตรองสิทธิของผู้อื่นแล้ว เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนสามารถที่จะกระทำได้
2. นโยบายของรัฐจะต้องเปิดกว้างส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการเพื่อให้ประชาชนสร้างกลุ่มพลัง เพื่อเรียกร้องหรือผลักดันให้รัฐตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของตนภายใต้กรอบของกฎหมาย
3. รัฐต้องให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง
4. ควรมีการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาวิจัยที่ศึกษามาแล้วเพื่อเป็นการตรวจสอบพิสูจน์ผลการศึกษาที่ผ่านมา
5. ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยเพื่อวางระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อความมั่นคงและน่าเชื่อถือได้ในการชี้วัดหรือนำมาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย
6. ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมองค์กรทางสังคมและองค์กรทางการเมืองและพรรคการเมืองกับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรทางสังคมหรือองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาททางสังคม การเมืองต่าง ๆ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ค

ตารางที่ 1 การให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง

การให้ความสนใจเรื่องราวข่าวสาร	ไม่เคอ	เคยนานๆ	เคยบ่อย	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
ทางการเมือง	เลข	ครั้ง	ครั้ง	จำ		
ผ่านคิดตามข่าวสารเกี่ยวกับ	12	93	144	164	3.11	0.85
การเมืองหรือไม่เพียงใด	(2.9)	(22.5)	(34.9)	(39.7)		

ตารางที่ 2 การใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง

การไปใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง	ไม่เคอ	เคยนานๆ	เคยบ่อย	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
	เลข	ครั้ง	ครั้ง	จำ		
ผ่านเคยไปใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง	31	31	55	296	3.49	0.92
หรือไม่ เพียงใด	(7.5)	(7.5)	(13.3)	(71.7)		

ตารางที่ 3 การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง

การชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง	ไม่เคอ	เคยนานๆ	เคยบ่อย	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
	เลข	ครั้ง	ครั้ง	จำ		
ผ่านเคยชักจูงผู้อื่นไปใช้วิทยุออกเสียงเลือกตั้ง	36	68	175	134	2.99	0.92
หรือไม่ เพียงใด	(8.7)	(16.5)	(42.4)	(32.4)		

ตารางที่ 4 การอภิปรายผลเชิงคุณภาพทางการเมืองอย่างใหม่เป็นการ

การอภิปรายผลเชิงคุณภาพอย่างใหม่เป็นการ	ไม่เคย	เคยบ้าง	เคยบ่อย	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
	เลข	ครั้ง	ครั้ง	จำ		
ท่านเคยร่วมแสดงความคิดเห็นเรื่องวาทา	95	186	107	25	2.15	0.84
การเมืองอย่างใหม่เป็นการหรือไม่ เพียงใด	(23.0)	(45.0)	(25.9)	(6.1)		

ตารางที่ 5 การชุมนุมในที่สามารถจะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การชุมนุมในที่สามารถจะแสดง	ไม่เคย	เคยบ้าง	เคยบ่อย	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
ความคิดเห็นทางการเมือง	เลข	ครั้ง	ครั้ง	จำ		
ท่านเคยร่วมชุมนุมประท้วงหรือไม่	286	101	24	2	1.38	0.62
เพียงใด	(89.2)	(24.5)	(5.8)	(0.5)		

ตารางที่ 6 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ ไม่เคย เคยนานๆ เคยบ่อย เป็นประจำ $\bar{X}$ S.D.
 ส.ส. หรือหัวหน้าพรรคการเมือง เลข ครั้ง ครั้ง จำ

ในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ

ผ่านเครือข่ายหรือด้วยตนเอง 150 109 64 10 1.84 0.77
 เจ้าหน้าที่งานไม่ปฏิบัติหน้าที่โดย (36.3) (45.8) (15.5) (2.4)
 ถูกต้องหรือไม่

ผ่านเครือข่ายหรือ ส.ส. หรือ ส.ส. 321 60 28 4 1.31 0.64
 ความเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (77.7) (14.5) (5.8) (1.0)
 หรือไม่ เห็นใจ

รวม 71.4 22.0 6.1 0.5 1.36 0.62

ตารางที่ 7 การเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมือง

การเป็นสมาชิกองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ พรรคการเมือง	ไม่เคย เลย	เคยนานๆ ครั้ง	เคยบ่อย ครั้ง	เป็นประจำ	$\bar{X}$	S.D.
จำนวนหรือเป็นสมาชิกองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ พรรคการเมืองหรือไม่ องค์กรใด (ระบุ....)	312 (75.5)	-	101 (24.5)	-	1.24	0.43
จำนวนเคยเป็นสมาชิกและร่วมวางแผนพรรคทาง การเมืองกับองค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ องค์กรใด	358 (86.7)	29 (7.0)	22 (5.3)	4 (1.0)	1.21	0.57
จำนวนเคยเป็นสมาชิกและร่วมดำเนินการทางการเมือง หรือร่วม ทางการเมือง	349 (84.5)	39 (9.4)	22 (5.3)	3 (0.7)	1.22	0.57
จำนวนช่วยบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับองค์กร ทางการเมืองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคการเมืองหรือไม่ ทางการเมือง	267 (64.6)	109 (26.4)	32 (7.7)	5 (1.2)	1.46	0.69
รวม	373 (90.3)	-	40 (9.7)	-	1.14	0.44

ตารางที่ ๘ การเห็นสมาชิกพรรคการเมือง

การเห็นสมาชิกพรรคการเมือง	ไม่ตอบ เลข	เดียนาๆ ดั่ง	เดียนอ ดั่ง	เป็นพระ จำ	$\bar{X}$	S.D.
ผ่านเดหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ พรรคใด (ระบุ)	396 (95.9)	-	17 (4.1)	-	1.04	0.20
ผ่านเดว้างเด้นหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง หรือไม่ เพียงใด	407 (98.5)	6 (1.5)	-	-	1.01	0.12
ผ่านเดเข้าร่วมประชุมกับ ส.ส. หรือหัวหน้า พรรคการเมืองเพื่อวางแผนทางการเมือง หรือไม่ เพียงใด	382 (92.5)	28 (6.8)	2 (0.5)	1 (0.2)	1.08	0.32
ผ่านเดสละเวลาร่วมรณรงค์หาเสียงของพรรค การเมืองหรือไม่ เพียงใด	350 (84.7)	40 (9.7)	8 (1.9)	15 (3.6)	1.24	0.67
ผ่านเดบริจาคเงินหรือสิ่งของให้พรรคการเมือง ผู้สมัครหรือไม่ เพียงใด	395 (95.6)	16 (3.9)	1 (0.2)	1 (0.2)	1.05	0.26
ผ่านเดคิดสมัครเกอว์หรือโปสเคอว์ของพรรค การเมืองหรือไม่ เพียงใด	384 (88.1)	38 (9.2)	5 (1.2)	6 (1.5)	1.16	0.50
รวม	90.3	-	9.7	-	1.02	0.14

ภาคผนวก ข

1. ความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตย

กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 1.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครองต่างกัน

กลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครอง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำมาก	57	1.26	0.44		
ค่อนข้างต่ำ	164	1.48	0.50		
ปานกลาง	136	1.51	0.50		
ค่อนข้างสูง	50	1.72	0.45		
สูงมาก	6	1.16	0.40	6.61	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 1.2 ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครองระดับต่าง ๆ

กลุ่มความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การปกครอง	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก
ต่ำมาก	-	0.22	0.25*	0.46*	0.1
ค่อนข้างต่ำ		-	0.03	0.24	0.32
ปานกลาง			-	0.21	0.35
ค่อนข้างสูง				-	0.56
สูงมาก					-

2. ความพึงพอใจในระบอบการเมือง การปกครองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง
 กลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมือง การปกครองต่างกัน

กลุ่มความพึงพอใจในระบอบ การเมือง การปกครอง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำมาก	34	1.35	0.48		
ค่อนข้างต่ำ	98	1.33	0.47		
ปานกลาง	219	1.54	0.49		
ค่อนข้างสูง	54	1.57	0.49		
สูงมาก	8	1.75	0.46	4.75	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 2.2 ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง
 กลุ่มที่มีความพึงพอใจในระบอบการเมือง การปกครองระดับต่าง ๆ

กลุ่มความพึงพอใจในระบอบ การเมือง การปกครอง	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก
ต่ำมาก	-	0.02	0.19	0.22	0.40
ค่อนข้างต่ำ		-	0.21*	0.24	0.42
ปานกลาง			-	0.03	0.21
ค่อนข้างสูง				-	0.18
สูงมาก					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความรู้สึกมีอำนาจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 3 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่ม
ที่มีความรู้สึกมีอำนาจต่างกัน

กลุ่มความรู้สึกมีอำนาจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำมาก	132	1.43	0.49		
ค่อนข้างต่ำ	123	1.44	0.49		
ปานกลาง	138	1.55	0.49		
ค่อนข้างสูง	17	1.58	0.50		
สูงมาก	3	2.00	0.00	2.03	0.089
รวม	413	1.48	0.50		

4. ความรู้สึกมีความสามารถ กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 4.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง

กลุ่มที่มีความรู้สึกมีความสามารถต่างกัน

กลุ่มความรู้สึกมีความสามารถ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำมาก	135	1.43	0.49		
ค่อนข้างต่ำ	177	1.44	0.49		
ปานกลาง	66	1.54	0.50		
ค่อนข้างสูง	33	1.78	0.41		
สูงมาก	2	2.00	0.00	4.50	0.001
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 4.2 ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง

กลุ่มที่มีความรู้สึกมีความสามารถระดับต่าง ๆ

กลุ่มความรู้สึกมีความสามารถ	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก
ต่ำมาก	-	0.01	0.11	0.35*	0.57
ค่อนข้างต่ำ		-	0.10	0.34*	0.56
ปานกลาง			-	0.24	0.46
ค่อนข้างสูง				-	0.22
สูงมาก					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความรู้สึกมีความหมาย กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 5.1 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง
กลุ่มที่มีความรู้สึกมีความหมายต่างกัน

กลุ่มความรู้สึกมี ความหมาย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P
ต่ำมาก	36	1.41	0.50		
ค่อนข้างต่ำ	71	1.35	0.48		
ปานกลาง	90	1.32	0.46		
ค่อนข้างสูง	115	1.57	0.49		
สูงมาก	101	1.66	0.47	8.48	0.000
รวม	413	1.48	0.50		

ตารางที่ 5.2 ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่าง
กลุ่มที่มีความรู้สึกมีความหมายระดับต่าง ๆ

กลุ่มความรู้สึกมี ความหมาย	ต่ำมาก	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูงมาก
ต่ำมาก	-	0.06	0.09	0.16	0.25
ค่อนข้างต่ำ		-	0.03	0.22	0.31 [*]
ปานกลาง			-	0.25 [*]	0.34 [*]
ค่อนข้างสูง				-	0.09
สูงมาก					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเขตที่อยู่อาศัยกับการเข้าร่วมองค์กรทางการเมือง

ที่มาประชากรการเมือง		
เขตที่อยู่อาศัย	การเข้าร่วมองค์กรทางการเมือง	
	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม
ในเขตเทศบาล	193	26
	88.1	11.7
นอกเขตเทศบาล	119	75
	61.3	38.7
รวม	312	101
	75.5	24.5

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเข้าร่วมองค์กรที่ไม่ใช่

องค์กรทางการเมือง		
การศึกษา	การเข้าร่วมองค์กร	
	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม
ไม่ได้ศึกษา-ประถมศึกษา	29	48
	(37.7)	(62.3)
มัธยมศึกษา	52	17
	(75.4)	(24.6)
อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	65	5
	(92.9)	(7.1)
ปริญญาตรีขึ้นไป	166	31
	(84.3)	(15.7)
รวม	312	101
	(75.5)	(24.5)

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพกับการเข้าร่วมองค์กรที่ไม่ใช่องค์กรทางการเมือง

กลุ่มอาชีพ	การเข้าร่วมองค์กร	
	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม
แพทย์และพยาบาล	98 (87.5)	14 (12.5)
แรงงานรับจ้าง กรรมกรและเกษตรกร	37 (37.4)	62 (62.6)
ครู-อาจารย์	85 (85.0)	15 (15.0)
ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	92 (90.2)	10 (9.8)
รวม	312 (75.5)	101 (24.5)

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

ก. รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์

กรมการปกครอง. รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2525,
กระทรวงมหาดไทย, 2526.

_____. รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529,
กระทรวงมหาดไทย, 2529.

จรรยา สุภาพ และ พรศักดิ์ พ่องแผ้ว. เอกสารการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดบุรีรัมย์ แทนตำแหน่งที่ว่าง 28 สิงหาคม 2526,
เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527.

พงศธร สัจจชล. ความไว้วางใจทางการเมืองและความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง
ของชนชั้นนำในหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งเคยเป็นเขตลี้ภัยของพรรคคอมมิวนิสต์
แห่งประเทศไทยในจังหวัดสกลนคร, บัณฑิตวิทยาลัยสาขาวิชาการปกครอง,
คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

พรศักดิ์ พ่องแผ้ว และ สุจิต บุญบงการ. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จ. ชอนแก่น 18 เมษายน 2526,
เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527.

ไพรัตน์ เตชะเสถียร. การออกเสียงเลือกตั้งในอำเภอป่าดัวะศึกษากรณีการไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งในอัตราสูง, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ไพศาล สุริยมงคล และนริศวรรณ จินตกานนท์. การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร เมื่อ 2525, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526.

ลิขิต ชีรเวคิน. ทัศนคติของประชาชนอาชีพต่าง ๆ ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

สุนันท์ อังเกิดโชค. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2529, วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชา การปกครอง, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล 2510 : ศึกษาจากกรณีเทศบาลเมืองขอนแก่นและมหาสารคาม, 2510.

สมยศ เทียมชัยบุญทวี. ผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่อการพัฒนาทางการเมือง: กรณีศึกษาของหมู่บ้านเกษตรกรรมแสงพันธ์, สาขาการปกครอง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ข.หนังสือ วารสารและเอกสารอื่น ๆ

เชาว์ ไพโรจน์โรจน์. รัฐสภาสาร, ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2530.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

ปีเตอร์ เบลล์ ในอนันตญา ภูซังค์กุล (บก.). รัฐกับหมู่บ้าน, เอกสารวิชาการลำดับที่ 81,
สถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ผาสก พงษ์ไพจิตร และสังคีต นิธิะรังสรรค์ (บก.). ชนชั้นกลางในกระแสประชาธิปไตยไทย,
ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2536.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. วารสารสังคมศาสตร์, ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม, คณะรัฐศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ฟิลิป เอิร์ท. "รัฐ การพัฒนาชนบท และการสืบทอดลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมใน
หมู่บ้านทางภาคเหนือของไทย" ในอนันตญา ภูซังค์กุล (บก.), รัฐกับหมู่บ้าน,
เอกสารวิชาการลำดับที่ 61, สถาบันไทยคดีศึกษา,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

สุจิต บุญบงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทาง
การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุจิต บุญบงการและพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. พฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย,
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

แสวง รัตนมงคลมาศ. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรผู้จัดการพรรคหาเสียงเลือกตั้ง,
คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2535.

หนังสือภาษาอังกฤษ

- ✓ Alex, I. and Baker, J. Comparative Modernization: A Model of the Modern Man: Theoretical and Methodology Issues.
- Almond, G.A. and Verba, S. The Civic Culture : Political Attitudes Democracy in Five Nation , Princeton: Princeton University Press, 1963.
- Bone, H.A. and Ranney A. Politics and Voter, New York: McGraw-hill Book Company, 1976.
- Chayan Vaddhanaphuti. Cultural and Ideological Reproduction in Rural Northern Thai Society, A desertation of Stanford University, 1984.
- Huntington, S.P. and Nelson, J.M. No easy Choice: Political Participation in Developing Countries, Cambridge: Harvard University Press, 1976.
- Israel, J. Alienation from Marx to Modern Sociology, Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1971.
- ✓ Kourvetaris, G. "Political participation" in Adam Kuper and Jessica Kuper, (eds.). Social Science Encyclopedia, London: Macmillan, 1983, p. 612-613.

- McClosky ,H. "Political participation" in David L. Sills(ed).
International Encyclopedia of Social Sciences,
vol 12,1968.
- Milbrath,L. and Goel.M. Political Participation:
How and Why People Get Involved in Politic.
Chicago:Rand McNally,1976,p.18,21.
- Nie,N.H. and Verba,S. "Political participation", in Fred I.
Greenstein and Nelson W.Polsby, (eds).
The Handbook of Political Science,vol4,
Massachusetts:Addison Wesley,1975,p.1-2.
- ✓ Prewitt,K. "Political efficacy", in David L.Sills(ed).
International Encyclopedia of Social Sciences,vol 12,
1968,p.225-227.
- Roberts,G.K. A Dictionary of Political Analysis,London:Longman,1971.
- Rush, M. and Althoff,P. An introduction to Political Sociology,
London:Thomas Nelson and Sons Ltd.,1971.
- Seeman,M. "On the meaning of alienation",American Sociology Review,
Vol 24 dec 1959,p.783-791.
- Stokes,D.E. "Voting", in David L. Sills(ed). International
Encyclopedia of Social Sciences,vol 16,1968.

Wiener, M. "Political participation crisis of Political process in
Leonard Binder and others(eds.). Chart and Sequences
Political Development, Princeton:
Princeton University Press, 1971, p. 161-162.

Wilson, D.A. Political Tradition and Political change in Thailand,
in Clark D. Neher, (ed). Modern Thai Politics: From Village
to Nation, Cambridge, Massachusetts: Schenkman Publishing
Company, 1979, p. 331-334.

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - นามสกุล : นางสาวศิริกุล ดิอภิตไกร

ภูมิลำเนา : กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา : พย.บ. (พยาบาล), มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534

ตำแหน่ง : พยาบาลประจำการ

สถานที่ทำงาน : โรงพยาบาลศรีสขาม ถนนนวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
โทร 944-8015 ต่อ 5101-2

ที่อยู่ปัจจุบัน : 390 หมู่ที่ 11 ถนนนวมินทร์ แขวงคันนายาว
เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร